บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง อนาคตภาพการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 – 2564) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดการบริหารอุดมศึกษา
2. ภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติ
3. แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
4. แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้
5. วิทยาลัยอิสลามศึกษา
6. เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดการบริหารอุดมศึกษา

2.1.1 อุดมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์

กระแสของอุดมศึกษาของโลก ปัจจุบันกระแสของการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตกอยู่ภายใต้กระแสของโลกาภิวัตน์ ซึ่งจะต้องใจรับหรือไม่ตั้งใจรับก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ กระแสของอุดมศึกษาของโลกที่สำคัญมีดังนี้ ภัทรธิรา ผลงาม (2552 : 37-39)

1) กระแสเพื่อคนส่วนใหญ่ (Massification Universilization) ที่ถือว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรจะต้องจัดเพื่อให้คนส่วนใหญ่ของสังคม หมายความว่าทุกคนมีสิทธิ์ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน หรือจัดให้กับคนส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่จะได้รับ เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดให้ในลักษณะอย่างนี้จะเห็นแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างในสหรัฐอเมริกา ในญี่ปุ่น ยุโรปนั้น อาจเรียกได้ว่าก้าวสู่ Mass Education แล้ว นั่นคือผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา 80 – 90% ซึ่งในสังคมไทยนั้น จะเห็นมหาวิทยาลัยเปิดมากขึ้น มีหลากหลายรูปแบบมากขึ้น เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยราชภัฏเปิดเป็นโครงการพิเศษขึ้น รวมทั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ มี Campus มากขึ้น และเปิดโครงการพิเศษกันมากขึ้น

2) กระแสความเป็นอิสระ (Autonomous University) นั้นก็คือการที่จะพยายามจะจัดการดูแล และดำเนินการให้การศึกษาระดับอุดมศึกษามีลักษณะที่ดี ดำเนินการในรูปแบบของเอกชน หรือในรูปแบบของคณะกรรมการ ที่ทำให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระมีความคล่องตัวใน

Prince of Songkla University Pattani Campus

การจัดการบริหาร ไม่บริหารในลักษณะของระบบราชการ แนวคิดนี้มีความหลากหลายซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่าแบบอย่างนี้ซึ่งเป็นแบบอย่างมีมาจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งระบบของสหรัฐอเมริกานั้นถือว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นธุรกิจ มีการบริหารในรูปของคณะกรรมการ จากกระแสแนวคิดนี้แบ่งออกเป็น 3 วิธีย่อยคือ

1. เป็นลักษณะเอกชนเต็มตัว มีการจัดการบริหารแบบมหาวิทยาลัยเอกชน หาเงินแบบเอกชน นักศึกษาต้องจ่ายแพงขึ้น เป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่จะต้องหาเงินมาสำหรับใช่จ่ายเองโดยตรง รัฐจะเข้าไปเกี่ยวข้องน้อยมาก นี้เรียกว่าการบริหารจัดการเป็นแบบเอกชนเต็มรูปแบบ

2. เป็นลักษณะการบริหารที่มีความเป็นอิสระ โดยมีคณะกรรมการดูแลที่เรียกว่า Corporate ก็คือคณะกรรมการดูแล แต่ด้านการเงินหรืองบประมาณยังเป็นของรัฐอยู่เป็นส่วนใหญ่ รัฐบาลเองยังให้เงินมา แต่ให้เงินมาค่อนข้างอิสระและรัฐมีมาตรการมาดูแล โดยให้มีคณะกรรมการดูแลการเงินนั้นรูปแบบนี้หลายส่วนยังค่อนข้างเป็นราชการ

3. เป็นลักษณะเป็นมหาวิทยาลัยเป็นอิสระ นั่นคือให้มหาวิทยาลัยมีอำนาจในตัดสินใจดำเนินการดูแลภายใต้จุดมุ่งหมาย กระบวนการ วิธีการของมหาวิทยาลัยเอง แต่รัฐยังให้เงินดูแลในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายหลัก ๆ และมหาวิทยาลัยเองก็มีสิทธิที่จะหาเงินเข้ามาสมทบได้ การบริหารจะไม่ใช่แบบปกติ หากเป็นการบริหารภายใต้กรอบมหาวิทยาลัย รัฐจะดูแลเงินในระดับหนึ่งที่เป็นพื้นฐาน

3) กระแสการตลาด (Marketization University) คือทำให้มหาวิทยาลัยใช้ระบบการตลาด มีการแข่งขัน และเป็นระบบการจัดการบริหารสนองประโยชน์ของลูกค้าเป็นสำคัญ (Cosumerlization) ซึ่งขณะนี้มหาวิทยาลัยทั่วโลกกำลังเดินและปรับทิศทางให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดเป็นหลักสำคัญ นั่นคือในสาขาวิชาที่เปิดสอนต้องเป็นสาขาวิชาที่ตลาดต้องการ ในแต่ละหลักสูตรต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตลาดต้องการ และบัณฑิตที่จบออกไปต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่ตลาดต้องการ ตลาดต่อตลาดก็มีการแข่งขันกัน ให้มหาวิทยาลัยเป็นสินค้าอย่างหนึ่ง

4) กระแสความมาตรฐาน (Standardization University) คือเมื่อมีการแข่งขันเต็มที่แล้ว พอไประดับหนึ่งก็จะมีการประกาศลดราคา มีการลดแลกแจกแถม เพื่อแย่งลูกค้ากัน การลดราคาทางการศึกษา หมายถึงการลดคุณภาพลง ตามที่โฆษณาในลักษณะจ่ายครบต้องจบแน่ ที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลก ดังจะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีการโฆษณากันอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ไม่แตกต่างอะไรกับห้างสรรพสินค้า ด้วยเหตุนั้นก็จะเกิดกระแสที่เรียกว่า Standardization หรือกระแสของคุณภาพ Quality กระแส Excellent นั่นคือ ทั่วโลกให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพ เรื่องมาตรฐานเรื่องความเป็นเลิศของการอุดมศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีอยู่ทั่วโลก

5) กระแสเครือข่ายนานาชาติ (Networking University) ซึ่งประกอบด้วย Globalization Internetionlization และ Virtualization ทั้งสามคำนี้เป็นระบบโลกาภิวัฒน์ เป็นระบบ

นานาชาติ ระบบเครือข่าย Globalization คือทำให้โลกทั้งโลกเป็นโลกใบเดียวกัน คือการศึกษาจะต้องสื่อสารถึงกันทั่วโลก แต่ก่อนเวลาติดต่อทางการศึกษาต้องติดต่อผ่านประเทศแต่ละประเทศเข้ามาก่อน ขณะนี้ในแต่ละประเทศสามารถติดต่อเชื่อมโยงถึงกันได้ ซึ่งต่อไปมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จะจัดการในเรื่องของหลักสูตร การเรียนการสอน อาจารย์ อาจเรียนและสอนร่วมกัน ทำงานร่วมกัน เพราะเป็น Globalization ไม่มีขั้นตอนของความรู้ คณาจารย์และนักศึกษามีการแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างหลากหลายและรวดเร็ว ตรงนี้เองที่ทำให้การศึกษาเปลี่ยนแปลง เพราะความรู้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

6) กระแสเทคโนโลยี (Technologilization University) ซึ่งเป็นกระแสที่มีความสำคัญมาก เพราะความเติบโตของ Techonlogy นี้เองที่ทำให้กระแสของนานาชาติเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ความเป็น IT, ICT, Information และ Communication Technology ทำให้ Massification มันกว้างขวางออกไป เรียนทางทีวี เรียนทางวิทยุ ทาง Electronic หรือเรียกว่า E – learning ทำให้ระบบการจัดการสมัยใหม่เข้ามาได้ ทำให้ระบบตลาดเป็นไปอย่างกว้างขวาง ทำให้นานาชาติเกิดขึ้น IT ทำให้เกิด มหาวิทยาลัยเสมือน (Virtual University) และเกิดห้องสมุดเสมือน (Virtual Library) ห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom)

กระแสต่าง ๆ เหล่านี้กำลังเกิดขึ้นการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และกระจายไปยังประเทศต่าง ๆ มากขึ้น แต่ละประเทศก็จะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แต่ละประเทศคงหลบเลี่ยงระบบนี้ไม่ได้ ในขณะนี้มหาวิทยาลัยในประเทศไทย มีการประกาศข่าวทางการศึกษา รับสมัครทางอินเตอร์เน็ต ค้นคว้าหาความรู้ทางอินเตอร์เน็ต งานวิจัยวิทยานิพนธ์ลงในอินเตอร์เน็ต และ Web Site สถานศึกษา ครูอาจารย์ และเด็กนักเรียนตั้งแต่ระดับประถม มัธยม หาข้อมูลทำรายงานทาง Internet

ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ต่อการศึกษาไทยมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งหลีกเลี่ยงได้ยาก แต่การพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้พร้อมสภาพโลกาภิวัตน์ได้นั้น จำเป็นต้องเตรียมพร้อมในเชิงรุกตั้งแต่วันนี้ โดยรัฐควรเน้นการบริหารจัดการในส่วนที่ไทยได้รับผลกระทบมากที่สุด โดยพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภายในสถาบันการศึกษา สนับสนุนทุนวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา และสร้างเครือข่ายภาคประชาชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษารองรับกระแสโลกาภิวัตน์

2.1.2 แนวโน้มการบริหารอุดมศึกษาในอนาคต

สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (ไอเอฟดี) โดย นลินี ทวีสิน (2552: ออนไลน์) ได้วิจัยเรื่อง "ผลกระทบโลกาภิวัฒน์ต่อการจัดการศึกษาไทยใน 5 ปีข้างหน้า" ซึ่งมีแนวโน้มการอุดมศึกษาในหลายประการซึ่งหากมีการคาดการณ์และเตรียมพร้อมตั้งแต่ปัจจุบัน จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการอุดมศึกษาไทยให้สามารถอยู่รอดและแข่งขันได้ในสภาพยุคโลกาภิวัตน์ โดยยกตัวอย่างเฉพาะบางประเด็นด้านบริหารการอุดมศึกษาไทยที่สำคัญ ดังนี้

1) การอุดมศึกษาบนฐานอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องด้วยความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การเรียนแบบ e-education หรือ e-learning เป็นที่นิยมมากขึ้น โดยในอนาคตจะมีการวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เนื้อหาหลักสูตรบนฐานอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การอยู่รอด การดึงดูดผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และการผลิตผู้เรียนให้เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนาห้องสมุดที่มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยรองรับการศึกษาค้นคว้าและการเรียนรู้ ในระดับมหาวิทยาลัย มีการใช้อินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดกิจการที่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจข้ามชาติ จนเกิดเป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่มีสถานที่ตั้งหรือที่เรียกว่า มหาวิทยาลัยเสมือนจริง (Virtual University) ซึ่งจะมีประโยชน์ในการเพิ่มโอกาสเข้าสู่การอุดมศึกษามากขึ้น รวมถึงผู้อยู่ในพื้นที่ห่างไกล อย่างไรก็ตาม ข้อพึงระวังในการจัดการศึกษารูปแบบนี้ คือ คุณภาพการจัดการศึกษาที่ต้องการควบคุมและประเมินผลอย่างเข้มงวด

2) การอุดมศึกษาที่มุ่งแสวงหาเอกลักษณ์ การแข่งขันทางการศึกษาที่รุนแรงขึ้น ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษามีทรัพยากรจำกัด อีกทั้งผู้เรียนต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และผู้เรียนมีโอกาสเลือกสถาบันอุดมศึกษาได้มากขึ้น ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่างพยายามพัฒนาตนเองให้แข่งขันได้ ด้วยเหตุนี้สถาบันอุดมศึกษาจึงมีแนวโน้มสู่การค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะที่ถนัด เชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อทุ่มทรัพยากรในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการสอนที่เป็นจุดเด่นนั้นได้อย่างมีคุณภาพ และแตกต่างจากสถาบันอื่น อาทิ มหาวิทยาลัยบางแห่งอาจเน้นด้านการท่องเที่ยว โดยการสอนทุกสาขา ควรมีแกนหลักวิ่งเข้าหา เรื่องท่องเที่ยว เช่น สาขาบริหารธุรกิจที่เฉพาะสำหรับการท่องเที่ยวเป็นหลักมิใช่การบริหารธุรกิจทั่วไป เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น

3) การอุดมศึกษาที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย สภาพของความจำกัดทางทรัพยากร และการแข่งขันทางการศึกษาที่รุนแรง ประกอบกับความต้องการขยายตลาดทางการศึกษาไปยังกลุ่มคนต่าง ๆ ให้มากขึ้น ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่างมุ่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกมากขึ้น เพื่อเสริมจุดอ่อนจุดแข็งกันและกัน แบ่งปันหรือระดมทรัพยากร ทำวิจัย หรือแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้เรียน ฯลฯ เป็นการเพิ่มอำนาจการเจรจาต่อรองในประเด็นต่าง ๆ โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือหรือการสร้างหุ้นส่วน มีอยู่ในหลายระดับ อาทิ การค้า ลิขสิทธิ์ เครือข่ายและการรวมกลุ่ม การร่วมลงทุน และควบหรือรวมกิจการ ฯลฯ โดยมีแนวโน้มพัฒนาในการสร้าง Brand name ร่วมกันระหว่างเครือข่าย

4) การอุดมศึกษาที่ซื้อต้นแบบ (Franchise) การขยายตัวในการลงทุนทางการศึกษาที่แข่งขันมากขึ้น จนกลายเป็นการแข่งขันระดับเวทีโลก โดยสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับโลก พยายามทำตลาดการศึกษาไปยังประเทศต่าง ๆ รวมถึงไทย ในขณะที่คนไทยจำนวนมากต้องการหลักสูตรการศึกษาที่มีคุณภาพระดับสากล เพื่อความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ส่งผลให้มีแนวโน้มการนำเข้าหลักสูตร การฝึกอบรมแบบสำเร็จรูปที่เน้นความชำนาญเฉพาะด้าน

จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงต่างประเทศ ซึ่งมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับสากล โดยสถาบันอุดมศึกษาที่นำเข้าหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ จะปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการขององค์กร ตลาดแรงงาน และความต้องการของผู้เรียน

5) การอุดมศึกษาที่มุ่งผลิตงานวิจัย ความต้องการกำลังคนและองค์ความรู้ที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศที่มีมากขึ้น และสภาพการแข่งขันในการจัดการศึกษาที่รุนแรงขึ้น เพื่อสร้างชื่อเสียงและดึงดูดผู้เรียนและคณาจารย์ที่มีคุณภาพ ส่งผลให้มหาวิทยาลัยบางแห่งอาจปรับยุทธศาสตร์ไปสู่ทิศการมุ่งผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ทำหน้าที่บุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ มุ่งพัฒนานวัตกรรม โดยเร่งพัฒนาความสามารถทางการวิจัยและโครงงานวิจัยจำนวนมาก จนเป็นที่รู้จักและยอมรับ และเป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างรายได้เข้าสู่มหาวิทยาลัยด้วย

6) การอุดมศึกษาที่ควบรวมกิจการหรือต้องปิดตัวลง การแข่งขันด้านการศึกษาไม่ถูกจำกัดอยู่ในขอบเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งอีกต่อไป แต่จะขยายสู่การแข่งขันระดับภูมิภาคและระดับโลกมากขึ้น อีกทั้งสภาพการจัดการศึกษาผ่านระบบสื่อสารสนเทศ ส่งผลให้การแข่งขันการศึกษาจะทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับผู้ปกครองและผู้เรียนซึ่งเป็นผู้บริโภค ต้องการการศึกษาที่ได้มาตรฐานและคุณภาพมากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องเร่งพัฒนาระบบบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อดึงดูดผู้เรียน โดยสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ต้องเข้าสู่การแข่งขันในสภาพธุรกิจทางการศึกษา หากสถาบันอุดมศึกษาใดไม่สามารถเร่งพัฒนาเทคโนโลยี พัฒนาคุณภาพ หรือมีจุดเด่นที่น่าดึงดูดมากเพียงพอ ย่อมจะไม่สามารถแข่งขันได้ และอาจต้องปิดตัวหรือควบรวมกิจการกับมหาวิทยาลัยอื่นในที่สุด

7) การอุดมศึกษาที่มุ่งเชิงพาณิชย์มากขึ้น การแข่งขันด้านการศึกษาที่รุนแรงขึ้น โดยสถาบันอุดมศึกษาต่างมุ่งเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน เพื่ออยู่รอดและแข่งขันได้ ประกอบกับการเปลี่ยนสถานะไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมุ่งแสวงหารายได้เข้าสถาบันมากขึ้น โดยมุ่งดำเนินกิจการเพื่อธุรกิจหรือการพาณิชย์มากขึ้นทั้งสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐและเอกชนที่ต่างต้องแข่งขัน โดยการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น การทำวิจัยหรือการจัดโครงการต่าง ๆ ในเชิงพาณิชย์ การแสวงหาผลกำไรจากช่องทางต่าง ๆ เช่น จัดทำโฆษณา เปิดหลักสูตรจำนวนมาก ฯลฯ อันเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและเป็นการเพิ่มรายได้ และลดภาระค่าใช้จ่ายการพึ่งพิงงบประมาณภาครัฐมากขึ้น ในขณะเดียวกันอาจส่งผลกระทบเชิงลบตามมา หากสถาบันอุดมศึกษานั้นขาดการคำนึงถึงคุณภาพในการจัดการศึกษา และอาจเกิดสภาพการทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพผู้สอน เช่น ปล่อยเกรด ซื้อเกรด สอนในชั้นเรียนหรือสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีผู้เรียนจำนวนมากแต่ขาดคุณภาพ ไม่ได้ให้ความสำคัญในการเป็นที่ปรึกษาทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ เป็นต้น

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า แนวโน้มการบริหารการอุดมศึกษาไทย ไม่ได้ไปในทิศที่รัฐบาลไทย หรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จะสามารถกำหนดได้เอง

Prince of Songkla University Pattani Campus

ทั้งหมด หรือแม้แต่ละมหาวิทยาลัยก็ไม่สามารถดำเนินการเป็นเอกเทศได้ แต่จะถูกปัจจัยสภาพโลกาภิวัฒน์ ซึ่งเป็นกระแสระดับโลก ผลักดันและขับเคลื่อนให้ไปในทิศที่มหาวิทยาลัยต่างต้องจับตามอง โดยให้ความสำคัญกับการคาดการณ์แนวโน้มอนาคตที่จะมาถึง เพื่อเตรียมพร้อมรับได้อย่างเท่าทัน อันจะนำพามหาวิทยาลัยให้สามารถอยู่รอดและแข่งขันได้

2.1.3 แนวโน้มการศึกษาไทยในครึ่งทศวรรษหน้า

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาไทยได้ดำเนินมากกว่า 8 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 โดยฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างพยายามพัฒนาและดำเนินการปฏิรูปการศึกษาไทยอย่างมาก ซึ่งการจะพัฒนาการศึกษาไทยจะประสบความสำเร็จได้ในสภาพยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ จำเป็นต้องวางแผนและดำเนินการในเชิงรุกร่วมด้วยนั่นหมายความถึงการให้ความสำคัญกับการคาดการณ์แนวโน้มอนาคตทางด้านการศึกษา เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดการศึกษาไทยได้สอดคล้องสภาพการเปลี่ยนแปลง หลีกเลี่ยงอุปสรรคปัญหา และใช้ประโยชน์สูงสุดจากแนวโน้มอนาคตที่จะมาถึง

1) แนวโน้มด้านบวก

หลักสูตรใหม่เกิดขึ้นจำนวนมาก จากการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันในด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ทำให้คนในสังคมต้องการเพิ่มความรู้ความสามารถให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จึงหันมาสนใจศึกษาต่อในหลักสูตรที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ ดังนั้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของคนในสังคมสถาบันการศึกษาจึงมุ่งพัฒนาหลักสูตรใหม่ ๆ อาทิ หลักสูตรที่บูรณาการระหว่างสองศาสตร์ขึ้นไป เช่น ระดับอาชีวศึกษาหลักสูตรเดียว จะมีหลายสาขาวิชา เรียนช่างยนต์จะผนวกการตลาดและการบัญชีเข้าไปด้วย เป็นต้น หลักสูตรที่ให้ปริญญาบัตร 2 ใบ และมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยตลอดเวลา

หลักสูตรนานาชาติมีแนวโน้มมากขึ้น เนื่องจากสภาพยุคโลกาภิวัฒน์ที่มีการเชื่อมโยงด้านการค้าและการลงทุน ทำให้ตลาดแรงงานในอนาคตต้องการคนที่มีความสามารถด้านภาษา ต่างประเทศ ส่งผลให้ความต้องการการศึกษาที่เป็นภาษาสากลมีมากขึ้น ที่สำคัญการเปิดเสรีทาง การศึกษา ยังเป็นโอกาสให้สถาบันการศึกษาจากต่างประเทศเข้ามาจัดการศึกษาในประเทศไทย และเปิดหลักสูตรภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ ยิ่งมีส่วนกระตุ้นให้หลักสูตรการศึกษานานาชาติมีแนวโน้มได้รับความนิยมมากขึ้น แต่เนื่องจากหลักสูตรนานาชาติมีค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้น การเรียนในหลักสูตรนี้ยังคงจำกัดอยู่ในกลุ่มผู้เรียนที่มีฐานะดี

การจัดการศึกษามีความเป็นสากลมากขึ้น สภาพโลกาภิวัฒน์ที่มีการเชื่อมโยงในทุกด้านร่วมกันทั่วโลก ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ กฎกติกา การดำเนินการด้านต่าง ๆ ทั้งการค้า การลงทุน การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เชื่อมต่อถึงกัน ประกอบการเปิดเสรีทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดการหลั่งไหลหลักสูตรการเรียนการสอน บุคลากรด้านการสอน หลักสูตรจากสถาบัน การศึกษาต่างประเทศเข้าสู่ไทย อันมีผลทำให้เกิดการเปรียบเทียบและผลักดันให้

Prince of Songkla University Pattani Campus

สถาบันการศึกษาไทยต้องพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีความเป็นสากลที่เป็นที่ยอมรับ อีกทั้งการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนกับนานาประเทศของไทย ได้ส่งผลให้เกิดความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมในระดับสากล

ความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสทางการศึกษาลดลง เนื่องจากสภาพการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นกระแสระดับโลกเกิดขึ้นควบคู่กับคลื่นประชาธิปไตยแผ่ขยายวงกว้างถึงไทย รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ส่งเสริมการเพิ่มสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน อีกทั้งสภาพการใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการเรียนการสอน ทำให้ช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเข้าถึงคนได้อย่างกว้างขวาง อย่างไร ก็ตาม อาจเป็นได้ว่าความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสทางการศึกษาจะลดลงในกลุ่มสถาบันการศึกษาของรัฐ ส่วนการจัดการศึกษาโดยสถาบันการศึกษาเอกชน ผู้เรียนที่ครอบครัวมีรายได้น้อยอาจเข้ารับบริการทางการศึกษาได้ลดลง เนื่องจากค่าเล่าเรียนแพง

โอกาสรับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น เมื่อเปิดเสรีทางการศึกษา จะก่อเกิดการแข่งขันในการจัดการศึกษาทั้งจากสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศมากขึ้น หากพิจารณาในแง่บวก การเปิดเสรีทางการศึกษา เป็นการสร้างโอกาสให้คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เนื่องด้วยสถาบันแต่ละแห่งจะแข่งด้านคุณภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษาคุณภาพการศึกษาจะเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก เนื่องจากการเปิดเสรีทางการศึกษา ที่เปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาเปิดการเรียนการสอน จึงเป็นแรงกดดันให้สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

2) แนวโน้มด้านลบ

การเพิ่มช่องว่างด้านคุณภาพในการจัดการศึกษา แม้ว่าสภาพการแข่งขันทางการศึกษาจะเป็นแรงผลักให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เร่งพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น แต่เนื่องจากทรัพยากรตั้งต้นของแต่ละสถาบันการศึกษามีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ความสามารถและปริมาณของบุคลากรการศึกษา งบประมาณ เงินทุน เทคโนโลยี สถานที่ ความมีชื่อเสียง ฯลฯ ส่งผลให้โอกาสพัฒนาคุณภาพการศึกษาย่อมแตกต่างกันด้วย โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาขนาดเล็ก หรือสถาบันการศึกษาที่ยังไม่มีความพร้อม/มีทรัพยากรตั้งต้นไม่มาก ย่อมไม่มีศักยภาพเพียงพอในการพัฒนาคุณภาพมากนัก

การผลิตบัณฑิตเกินความต้องการของตลาด เนื่องจากความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามีสูงขึ้น และการพัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่ต้องหาเลี้ยงตนเอง มีอิสระในการบริหารและเปิดหลักสูตรเพื่อหาผู้เรียนเข้าเรียนให้ได้จำนวนมาก สิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบระยะยาวคือ มีบัณฑิตจบเป็นจำนวนมากเข้าสู่ตลาดแรงงานไม่สามารถรองรับได้หมด โดยกลุ่มแรงงานระดับอุดมศึกษาที่ไม่มีคุณภาพหรือไม่จบจากสาขาที่ตลาดแรงงานต้องการ จะถูกผลักสู่แรงงานนอกระบบ หรือหาทางออกโดยเรียนต่อระดับสูงขึ้น ซึ่งอาจก่อเกิดภาวะแรงงานระดับปริญญาโทและเอกไม่มีคุณภาพและล้นตลาดตามมาเช่นกัน

Prince of Songkla University Pattani Campus

การสอนทักษะการคิดและทักษะทางอารมณ์ยังไม่มีคุณภาพ สภาพเศรษฐกิจที่มุ่งแข่งขัน ทำให้การจัดการศึกษามุ่งพัฒนาทางวิชาการเป็นสำคัญ ในขณะที่ระบบการศึกษาไทยยังไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนได้เท่าที่ควร เนื่องจากการเรียนการสอนยังมุ่งสอนให้ผู้เรียนคิดตามสิ่งที่ผู้สอนป้อนความรู้มากกว่าการคิดสิ่งใหม่ ๆ ประกอบกับครูผู้สอนมีภาระงานมาก จนส่งผลต่อการพัฒนาบุคคลในด้านอื่น เช่น การพัฒนาเชิงสังคม รวมถึงการพัฒนาทักษะทางอารมณ์ นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีในกิจวัตรประจำวันหรือใช้ในการเรียนการสอนทำให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ลดลง ส่งผลให้ช่องทางการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และทักษะทางสังคมของผู้เรียนลดลงด้วย

การสอนคุณธรรมจริยธรรมยังไม่มีคุณภาพ แนวคิดของทุนนิยมที่มุ่งแข่งขันได้แพร่กระจายไปทั่วโลก ส่งผลให้ผู้คนต่างมุ่งแข่งขัน และพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประกอบกับสถาบันการศึกษาจำนวนมากมุ่งพัฒนาความรู้ทางวิชาการ และประเมินผลการเรียนที่ความสามารถทางวิชาการ จนอาจละเลยการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม นอกจากนี้การไม่ได้มีผู้สอนที่รู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคุณธรรมจริยธรรมโดยตรงหรือมีคุณภาพ ย่อมส่งผลต่อคุณภาพการสอนของวิชาคุณธรรมจริยธรรมได้

การสอนภาษาต่างประเทศยังไม่มีคุณภาพ ยิ่งก้าวสู่โลกไร้พรมแดนมากขึ้นเท่าใด ผู้มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีนที่ผู้คนส่วนใหญ่ในโลกใช้ติดต่อสื่อสาร เจรจาต่อรอง การค้า การศึกษา ฯลฯ ย่อมมีความได้เปรียบ ทั้งในเรื่องการติดต่อสื่อสารและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบคือ การสอนภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศของไทยยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร เนื่องจากครูผู้สอนมีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูจำนวนมากไม่ได้จบเอกภาษาอังกฤษโดยตรง และมีแนวโน้มว่าในอีก 5 ปีข้างหน้า การพัฒนาการสอนทักษะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษแม้ปัจจุบันจะตื่นตัวมากขึ้น แต่ยังไม่ก้าวหน้าไปมากเท่าที่ควร เพราะทรัพยากรด้านบุคลากรสอนภาษาต่างประเทศนี้ขาดแคลนมาก

ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ต่อการศึกษาไทยมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งหลีกเลี่ยงได้ยาก แต่การพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้พร้อมต่อสภาพโลกาภิวัตน์ได้นั้น จำเป็นต้องเตรียมพร้อมในเชิงรุกตั้งแต่วันนี้ โดยรัฐควรเน้นการบริหารจัดการในส่วนที่ไทยได้รับผลกระทบมากที่สุด โดยพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภายในสถาบันการศึกษา สนับสนุนทุนวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา และสร้างเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษารองรับกระแสโลกาภิวัตน์

Prince of Songkla University Pattani Campus

2.1.4 แนวโน้มความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทย

สถาบันอุดมศึกษาของไทยได้มีการพัฒนาความเป็นสากลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา อย่างไรก็ดีการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นและการแข่งขันทางด้านการค้าการบริการ ด้านการศึกษามีความเข้มข้นและทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อสถาบันอุดมศึกษาไทย ทำให้ทุกสถาบันต้องย้อนมองตนเองและเตรียมพร้อมเรียนรู้ ทั้งการรุกและรับ

ในที่สุดแล้ว แม้ในประเทศที่พัฒนาความเป็นสากลได้ล้ำหน้าไปกว่าไทยอย่างสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ก็ยังมีภาวะท้าทายอยู่หลายด้าน ทั้งเรื่องพื้นฐานในด้านจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนและศึกษาต่อในต่างประเทศ การกระตุ้นให้นักศึกษาได้เรียนภาษาที่สอง การพัฒนาหลักสูตรที่มีความเป็นนานาชาติอย่างแท้จริง การแบ่งปันความรู้ระหว่างกัน และแม้แต่การบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัย และความพยายามในการงบประมาณ

อย่างไรก็ดี ความได้เปรียบของประเทศพัฒนาแล้วยังมีอยู่อีกหลายด้าน ที่เห็นได้ชัดคือภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาสากล ทำให้ประเทศเหล่านี้ไม่มีอุปสรรคในด้านภาษาอีกทั้งยังได้ก้าวล้ำสู่ความเป็นสากลก่อนประเทศอื่น ๆ มีการระดมปัญญา บุคลากร และงบที่จำเป็นเพื่อศึกษาวิจัย เพื่อสร้างเครือข่าย และเพื่อพัฒนาหลักสูตรมาอย่างสม่ำเสมอ และเท่าทันความเคลื่อนไหวของประเทศ และแนวโน้มโลก นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังมีความหลากหลายของคณาจารย์และนักศึกษาซึ่งเป็นไปโดยธรรมชาติขององค์ประกอบของประชากร โดยชื่อเสียงหรือโดยนโยบายของสถาบัน ความเป็นอิสระของสถาบันแต่ละแห่งก็ทำให้การบริหารจัดการคล่องตัวและเป็นระบบได้ง่ายขึ้นเช่นกัน

สำหรับประเทศไทยนั้นถึงแม้ว่าจะมีปัจจัยมากมายที่เป็นความท้าทายต่อการพัฒนาความเป็นสากลของการอุดมศึกษา โดยที่ในระดับประเทศได้มีความพยายามในการผลักดันสู่ความเป็นนานาชาติและมีความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศที่หลากหลาย ดังนั้นปัจจัยที่จะนำไปสู่จุดหมายนั้น ระดับนโยบายจะต้องสร้างความชัดเจนร่วมกันเกี่ยวกับความหมายของความเป็นสากล วางระบบการสนับสนุนด้านต่าง ๆ ทั้งทรัพยากรเชิงวิชาการและงบประมาณที่สามารถเอื้อต่อการนำไปสู่การปฏิบัติได้ในระดับสถาบัน ในระดับสถาบันนั้น หัวใจสำคัญของความเป็นสากลยังคงอยู่ที่การพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนาบุคลากรที่จะรองรับการตอบสนองการเลื่อนย้ายที่จะมีเพิ่มมากขึ้นในอนาคต การเรียนรู้จากการบทเรียนของตนในช่วงที่ผ่านมา และการศึกษาจากประเทศพัฒนาแล้ว จะทำให้ประเทศไทยได้พิจารณาหาทางลัด ที่จะช่วยเร่งให้ไปสู่เป้าหมายของความเป็นสากลได้เร็ว มั่นคง มีคุณภาพ และไปในทิศทางที่จะนำประเทศสู่การพัฒนาที่พึงประสงค์ (พรทิพย์ กาญจนนิยต และลักขณา ดอกเขียว ,2551 : 1-9 อ้างถึงในภัทธิรา ผลงาม: 2552)

พรทิพย์ กาญจนนิยต (2551 อ้างถึงในภัทธิรา ผลงาม: 2552)ได้กล่าวว่า จากการที่ประเทศไทยได้ดำเนินงานด้านความเป็นสากลมาต่อเนื่องกว่าหนึ่งทศวรรษและได้เห็นผลในระดับหนึ่งแล้ว ประเทศไทยก็อยู่ในสภาวะเดียวกับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก ที่จำเป็นต้องเตรียมพร้อมในการ

ตั้งรับและรุกในโลกยุคใหม่ที่มีความเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในเรื่องโลกาภิวัตน์ การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษาและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ก้าวต่อไปของภาพรวมการพัฒนาความเป็นสากล จึงควรจะได้พิจารณาเรื่องต่อไปนี้

1) ความเป็นผู้นำ ทั้งในระดับนโยบายและระดับสถาบัน ที่จะมีปณิธานและความมุ่งมั่นชัดเจนในการพัฒนาการอุดมศึกษาให้มีความเป็นสากลอย่างแท้จริง

2) การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการเทียบเคียง (Benchmarking) เพื่อจะได้ทราบถึงตำแหน่งของสถาบันของตนในประเทศ ภูมิภาคและโลก โดยเทียบเคียงกับสถาบันที่มีความคล้ายคลึงกัน ในเรื่องของลักษณะของสถาบัน กรอบการจัดการเรียนการสอน กลุ่มเป้าหมาย แหล่งเงินทุน เป็นต้น

3) การสนับสนุนนักศึกษาให้เข้าร่วมโครงการศึกษาต่อต่างประเทศ (Study Abroad Program) อย่างเป็นระบบ โดยได้รับการสนับสนุนจากทั้งระดับนโยบายและสถาบัน

4) การใช้ประโยชน์จาก Guidelines for International Education ที่ Dr. Van de Water จัดทำร่างขึ้นและจะได้มีการหารือเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาความเป็นสากลในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศและสถาบัน อย่างไรก็ดี ประเด็นสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นสากลของไทยในอนาคต คือ การที่สถาบันอุดมศึกษาร่วมใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในเรื่องเครือข่ายความร่วมมือ ความเชี่ยวชาญ งบประมาณ ทั้งต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินงาน และให้ความสำคัญต่อคุณภาพของบุคลากรหลัก โดยจะต้องมีการมอบหมายคนที่มีคุณภาพให้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถ เพราะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือนั้น จำเป็นต้องใช้เวลาในการสร้างความเชื่อมโยงและมีความต่อเนื่องของผู้ที่สานเครือข่าย

การวางกรอบงานระยะกลางและระยะยาวมีความสำคัญเช่นกันเพราะจะประกันความต่อเนื่อง ความสอดคล้องกับนโยบาย และความยั่งยืนของการพัฒนาได้มากขึ้นเมื่อมีการระบุทิศทาง กลยุทธ์และกรอบเวลาที่ชัดเจน มีการทบทวนสถานะของสถาบัน มีการแบ่งปันข้อมูลความรู้และประสบการณ์เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอน การวิจัย ในระหว่างหน่วยงานในองค์กรและคู่กับความร่วมมือ การสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างและสานเครือข่ายความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนด้านหลักสูตรการเรียนการสอน และการคำนึงถึงความร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรในทุกระดับด้วย

ส่วนการปรับเปลี่ยนจำเป็นต้องพิจารณาตามความเหมาะสมของบริบทที่เปลี่ยนไปและควรจะกระทำต่อเมื่อการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่า

Prince of Songkla University Pattani Campus

2.2 ภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติ

สถาบันอุดมศึกษามีพันธกิจหลัก คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุศิลปะและวัฒนธรรม ในการดำเนินพันธกิจหลัก สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาและการดำเนินงานของสถาบันเพื่อให้สถาบันดำเนินการสอดคล้องกับอัตลักษณ์หรือจุดเน้น มีคุณภาพ มีความเป็นสากล และเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน รวมทั้งภารกิจด้านด้านพัฒนานักศึกษาและกิจการนักศึกษา ด้านการบริหารและจัดการ

วิทยาลัยอิสลามศึกษาในฐานะหน่วยงานซึ่งเทียบเท่าคณะหน่วยงานของสถาบันอุดมศึกษา จึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติภาคกิจเหล่านี้ให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติและเป้าหมายการศึกษาอิสลาม อีกทั้งยังเป็นองค์กรอิสลามที่ทำหน้าที่เผยแพร่คำสอนของศาสนาอิสลามและสร้างประชาชาติที่มีคุณภาพสู่สังคม เพื่อให้ได้รับความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ ﷻ และผลตอบแทนทั้งโลกนี้และโลกหน้า ดังนั้นวิทยาลัยอิสลามศึกษาจึงมีภารกิจหลักที่จะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

2.2.1 การผลิตบัณฑิต

พันธกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตบัณฑิต หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ มีคุณลักษณะตามหลักสูตรที่กำหนด การเรียนการสอนในยุคปัจจุบันใช้หลักการของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตบัณฑิต ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ คณาจารย์และระบบการพัฒนาอาจารย์ สื่อการศึกษาและเทคนิคการสอน ห้องสมุดและแหล่งการเรียนรู้อื่น อุปกรณ์การศึกษา สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และบริการการศึกษา การวัดผลการศึกษาและสัมฤทธิผลทางการเรียนของนักศึกษา องค์ประกอบอื่นตามที่แต่ละสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเห็นสมควรตามที่กฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2553 : 47)

คุณลักษณะของบัณฑิต หมายถึง คุณสมบัติที่พึงประสงค์ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาพึงมี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ คุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติของแต่ละหลักสูตร และคุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต คุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติมี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนคุณลักษณะบัณฑิตตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต อาจมีความแตกต่างกันตามลักษณะอาชีพหรือบริบทของผู้ใช้ และอาจปรากฏในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ หรือที่มีลักษณะเพิ่มเติมจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ เช่น การบริหารจัดการ การเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน การก้าวทันวิทยาการ ความสามารถในการประยุกต์ความรู้

Prince of Songkla University Pattani Campus

กับการปฏิบัติงานจริง สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หรือผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรที่เน้นการวิจัย ควรมีคุณลักษณะเพิ่มเติมด้านความเป็นนักวิชาการ การเป็นผู้นำทางความคิด โดยเฉพาะความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ และการนำเสนอผลงาน (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2553 : 62)

สำหรับวิทยาลัยอิสลามศึกษาภารกิจในการผลิตบัณฑิตนั้นจะต้องให้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาอิสลาม โดยที่การศึกษาในอิสลามมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมมนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคม รักเพื่อนมนุษย์ และพร้อมอุทิศตนเพื่อความเจริญของสังคมมนุษย์ (al-Farhan, 1983 : 34 อ้างถึงใน Ali Mohammad Jubran Saleh, 2551 : 41) แนวคิดดังกล่าวนี้มีฐานที่มาจากอายะฮฺอัลกุรอานที่ได้เชื่อมโยงปัจเจกมุสลิมกับโลกทั้งมวลและได้กำหนดให้มุสลิมรับผิดชอบต่อโลก ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวแก่ท่านเราะสูลมุฮัมหมัด ﷺ ผู้เป็นแบบอย่างแก่มุสลิมทั้งหลายว่า

{وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ}

"และเรามิได้ส่งเจ้ามาเพื่ออื่นใด นอกจากเพื่อเป็นความเมตตาแก่ประชาชาติทั้งหลาย" (อัลอัมบิยาอฺ 21:107)

ดังนั้นการศึกษาในอิสลามจึงมุ่งหมายสูงสุดเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความยำเกรง มีความภาคภูมิใจในการทำงานเพื่อสังคม ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินชีวิต รักที่จะภักดีอัลลอฮฺ และสร้างสรรค์โลกด้วยการปฏิบัติงานที่ดีในทุกแขนงของชีวิต (Ali Mohammad Jubran Saleh, 2551 : 42)

สรุปได้ว่าการผลิตบัณฑิตหมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ มีคุณลักษณะตามหลักสูตรที่กำหนด ผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสู่สังคม

2.2.2 การวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งอาจมีจุดเน้นในเรื่องการวิจัยที่แตกต่างกันขึ้นกับสภาพแวดล้อมและความพร้อมของแต่ละสถาบัน อย่างไรก็ตาม ทุกสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีพันธกิจนี้เป็นส่วนหนึ่งของพันธกิจสถาบัน ดังนั้น จึงต้องมีระบบและกลไกควบคุมให้สามารถดำเนินการในพันธกิจด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพตามจุดเน้นเฉพาะของแต่ละสถาบัน เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่เกิดประโยชน์ การวิจัยจะประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์จำเป็นต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) สถาบันต้องมีแผนการวิจัย มีระบบและกลไก ตลอดจนมีการสนับสนุนทรัพยากรให้สามารถดำเนินการได้ตามแผน 2) คณาจารย์มีส่วนร่วมในการวิจัยอย่างเข้มแข็ง โดยบูรณาการงานวิจัยกับการจัดการเรียนการสอน และพันธกิจด้านอื่น

Prince of Songkla University Pattani Campus

ๆ ของสถาบัน และ 3) ผลงานวิจัยมีคุณภาพ มีประโยชน์ สนองยุทธศาสตร์ของชาติและมีการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2553 : 70)

ชินวุธ สุนทรสีมะ (2541 : 3) ได้ให้ความหมายของการวิจัยว่า การวิจัย หมายถึง การค้นคว้าอย่างเป็นระบบ โดยมีความมุ่งหมายอย่างแน่นอน เพื่อให้ได้มาซึ่งความจริงหรือหลักการบางอย่าง

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2539 : 5) ให้ความหมายว่า คำว่า การวิจัย ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Research นั้น ถ้าจะแปลตามตัวหมายถึง การค้นหาซ้ำแล้วซ้ำอีก ความหมายของคำว่าการวิจัยทางด้านวิชาการนั้น หมายถึงกระบวนการเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ หรือกระบวนการเสาะแสวงหาความรู้เพื่อตอบปัญหาที่มีอยู่อย่างมีระบบและมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

ธร สุนทรายุทธ (2551 : 49) กล่าวว่า การวิจัย เป็นกระบวนหาความรู้อย่างมีระบบ ทั้งนี้เพื่อการเข้าใจคาดการณ์ และควบคุมปัญหานั้น ๆ การวิจัยมีหลายแบบ ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของแต่แขนงวิชา

นงพรรณ พิระยานุพงศ์ (2546 : 14) กล่าวว่า การวิจัย หมายถึง การหาความรู้ใหม่ ข้อเท็จจริง การค้นหาคำตอบของคำถาม ข้อสงสัย หรือปัญหา ด้วยวิธีการที่เป็นระบบระเบียบทางวิทยาศาสตร์ โดยมีกระบวนการดำเนินไปอย่างมีระเบียบ มีกฎเกณฑ์ มีเครื่องมือในการหาข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง แม่นยำ มีการรวบรวมข้อมูล หรือการหาพยานหลักฐาน ซึ่งอาจได้มาจากการสังเกต การสอบถาม หรือการทดลอง เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว มีการวิเคราะห์/ ตีความหมายของข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ นำมาอภิปรายผลให้ข้อเสนอแนะ แล้วเขียนรายงานนำเสนอเผยแพร่แก่สาธารณชน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546 : 1072) ให้ความหมายของการวิจัยไว้ 2 ความหมาย คือ ความหมายแรก การวิจัย หมายถึง การสะสมการรวบรวม และความหมายที่ 2 การวิจัย หมายถึง ค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนตามหลักวิชา

พิสณุ -ฟองศรี (2549 : 6) กล่าวว่า การวิจัย (Reserch) เป็นวิธีการหาความรู้โดยใช้หลักการของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นระบบและมีแบบแผนสมบูรณ์ ทำให้ความรู้ที่ได้มีความน่าเชื่อถือได้รับการยอมรับ และใช้กันมากที่สุดในปัจจุบัน

สุชาต ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2546 : 1) ให้ความหมายของการวิจัยว่า การวิจัยหมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในสิ่งที่ต้องการศึกษา มีการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูล การวิเคราะห์และการตีความหมายผลที่ได้จากการวิเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง

Best (1981 : 18-20 อ้างถึงใน พิสณุ ฟองศรี, 2539 5 - 6) ได้สรุปลักษณะที่สำคัญของการวิจัยไว้ดังนี้

Prince of Songkla University Pattani Campus

1. เป้าหมายของการวิจัยมุ่งที่จะหาคำตอบต่าง ๆ เพื่อจะนำมาใช้แก้ปัญหาที่มีอยู่ โดยพยายามที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในลักษณะของความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน

2. การวิจัยเน้นถึงการพัฒนาข้อสรุป หลักเกณฑ์ หรือทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการทำนายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป้าหมายของการวิจัยนั้นมิได้หยุดอยู่เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาเท่านั้น แต่ข้อสรุปที่ได้มุ่งที่จะอ้างอิงไปสู่กลุ่มประชากรเป้าหมาย

3. การวิจัยจะอาศัยข้อมูล หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถสังเกตได้ รวบรวมได้ คำถามที่น่าสนใจบางคำถามไม่สามารถทำการวิจัยได้เพราะไม่สามารถรวบรวมข้อมูลมาศึกษาได้

4. การวิจัยต้องการเครื่องมือและการรวบรวมข้อมูลที่แม่นยำ เที่ยงตรง

5. การวิจัยจะเกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลใหม่ ๆ จากแหล่งปฐมภูมิหรือใช้ข้อมูลที่มีอยู่เดิมเพื่อหาคำตอบของวัตถุประสงค์ใหม่ ซึ่งประเด็นนี้ยังมีผู้เข้าใจผิดอยู่มาก เช่น ครูผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนเขียนรายงานการวิจัย โดยให้ไปรวบรวมประวัติบุคคลสำคัญต่าง ๆ จากหนังสือหรือสารานุกรม ลักษณะอย่างนี้ไม่ใช่การวิจัย เพราะข้อมูลที่รวบรวมไว้ได้นั้นเป็นสิ่งที่รู้กันอยู่แล้ว มีผู้เขียนไว้แล้ว ไม่ได้เพิ่มพูนอะไรใหม่ขึ้นมาเลย

6. กิจกรรมที่ใช้ในการวิจัยเป็นกิจกรรมที่กำหนดไว้อย่างมีระบบแบบแผน ถ้ากิจกรรมที่ใช้ในการวิจัยเป็นการลองผิดลองถูก ผลการวิจัยที่ได้จะเชื่อถือได้น้อยมาก

7. การวิจัยต้องการผู้รู้จริงในเนื้อหาที่จะทำการวิจัย

8. การวิจัยเป็นกระบวนการที่มีเหตุผลและมีความเป็นปรนัยสามารถที่จะทำการตรวจสอบความตรงของวิธีการที่ใช้ ข้อมูลที่รวบรวม และข้อสรุปที่ได้ นักวิจัยพยายามที่จะกำจัดความคิดเห็นส่วนตัวหรือความลำเอียงออกไปให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ จุดเน้นของการวิจัยอยู่ที่การทดสอบสมมุติฐานมากกว่าการพิสูจน์สมมุติฐาน

9. ถึงแม้ว่าการวิจัยนั้นมีจุดมุ่งหมายที่จะแสวงหาคำตอบของปัญหาที่ยังไม่ได้แก้หรือเป็นปัญหาใหม่ ๆ ก็ตาม แต่การวิจัยนั้นสามารถที่จะทำซ้ำได้โดยใช้วิธีเดียวกันหรือวิธีการที่คล้ายคลึงกัน ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงกลุ่มประชากร สถานการณ์ หรือระยะเวลา

10. การทำวิจัยนั้นจะต้องมีความอดทนและรีบร้อนไม่ได้ นักวิจัยควรจะเตรียมใจไว้ด้วยว่าอาจจะมีความลำบากในบางเรื่องในบางกรณีที่จะแสวงหาคำตอบของคำถามที่ยาก ๆ

11. การเขียนรายงานการวิจัยควรจะทำอย่างละเอียดรอบคอบ ศัพท์เทคนิคที่ใช้ควรจะบัญญัติความหมายไว้ วิธีการที่ใช้ในการวิจัยอธิบายอย่างละเอียด รายงานผลการวิจัยอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวไม่บิดเบือนรายงานผลการวิจัยการวิจัยนั้นต้องการความซื่อสัตย์ และความกล้าหาญในการรายงานผลวิจัยในบางครั้ง ซึ่งอาจจะไปขัดกับความรู้สึกหรือผลการวิจัยของอื่นก็ตาม

สรุปได้ว่าการวิจัยหมายถึงการค้นคว้าอย่างเป็นระบบ โดยมีความมุ่งหมายอย่างแน่นอน เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง เชื่อถือได้

Prince of Songkla University Pattani Campus

สำหรับวิทยาลัยอิสลามศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งในการให้ความสำคัญกับการทำวิจัย นอกจากเป็นภารกิจที่มหาวิทยาลัยกำหนดแล้ว การทำวิจัยยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาการศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษาได้ตระหนักและส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำการวิจัยที่สอดคล้องกับวิชาความรู้ที่เป็นอิสลามเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยให้ดียิ่งขึ้น

2.2.3 การบริการวิชาการแก่สังคม

การบริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันพึงให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในรูปแบบต่าง ตามความถนัดและในด้านที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ การให้บริการทางวิชาการอาจให้เปล่าโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หรืออาจคิดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ หน่วยงานสาธารณะ ชุมชน และสังคมโดยกว้าง รูปแบบการให้บริการทางวิชาการมีความหลากหลาย เช่น การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบัน เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ ให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการ ทำงานวิจัยเพื่อตอบคำถามต่าง ๆ หรือเพื่อชี้แนะสังคม การให้บริการทางวิชาการนอกจากเป็นการทำประโยชน์ให้สังคมแล้ว สถาบันยังได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ คือ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์อันจะนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตร มีการบูรณาการเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย พัฒนาตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งงานของนักศึกษาและเป็นการสร้างรายได้ของสถาบันจากการให้บริการทางวิชาการด้วย (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2553 : 77)

สำหรับวิทยาลัยอิสลามศึกษาได้มีสำนักวิชาการและบริการชุมชนเป็นหน่วยงานหนึ่งสังกัดวิทยาลัยอิสลามศึกษา และเพื่อให้การดำเนินงานของวิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นไปโดยสอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงของชาติเกี่ยวจังหวัดชายแดนภาคใต้และภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย สำนักงานวิชาการและบริการชุมชนทำหน้าที่ด้านการให้บริการวิชาการและบริการชุมชน การวิจัย การผลิตเอกสาร การแปลเอกสารและตำรา การส่งเสริมเผยแพร่หลักวิชาการอิสลาม การแสดงนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์ การอบรมและสัมมนา ดำเนินการด้านความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศ ตลอดจนมีหน้าที่ร่วมมือกับองค์การทั้งภาครัฐและเอกชนในการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมแก่สังคม จัดประชุม อบรม สัมมนาในสาขาที่เกี่ยวข้อง จัดโครงการต่าง ๆ ที่จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหาทางสังคมของชุมชนทั้งในด้านการศึกษา การสาธารณสุข อาชีพและอื่น ๆ โดยให้ความร่วมมือกับองค์กรของรัฐและเอกชนในการเสริมสร้างความเข้าใจและการพัฒนาสังคมอย่างสมดุล ทำการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเพื่อหารูปแบบการพัฒนาที่เป็นยอมรับของชุมชนและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ พร้อมทั้งริเริ่มปรับแปลงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี เสนอและบริการข่าวสาร จัดระบบสารสนเทศและข้อมูลเกี่ยวกับอิสลามเพื่อเป็นแหล่ง

Prince of Songkla University Pattani Campus

ความรู้ และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอิสลามแก่สังคม ตลอดจนการผลิตเอกสาร และตำราทางวิชาการอิสลาม (สำนักงานวิชาการและบริการชุมชน,2554 : ออนไลน์)

สรุปได้ว่าการการบริการวิชาการแก่สังคมหมายถึงการให้บริการที่เป็นภารกิจหนึ่งของสถาบันการศึกษา เป็นการให้บริการวิชาการระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นการให้และส่งเสริมความรู้ในลักษณะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อสังคม

2.2.4 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมถือเป็นพันธกิจสำคัญประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีระบบและกลไกการดำเนินงานด้านนี้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ โดยอาจมีจุดเน้นเฉพาะที่แตกต่างกันตามปรัชญา และธรรมชาติของแต่ละสถาบัน และมีการบูรณาการเข้ากับพันธกิจอื่น ๆ โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิต รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมที่ฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม สร้างสรรค์ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นรากฐานการพัฒนาความรู้ที่ดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2553 : 80)

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม (2553 : 2) ได้ให้ความหมายว่า การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หมายถึง การจัดโครงการหรือกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม โดยดำเนินการร่วมกันระหว่างสำนักศิลปะและวัฒนธรรม และหน่วยงานภายนอกทั้งในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย

แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม หมายถึง ศูนย์รวมหรือศูนย์ข้อมูลศิลปวัฒนธรรมที่สำนัก ศิลปะและวัฒนธรรมได้จัดบริการ เพื่อใช้ศึกษาหาความรู้และสืบค้นข้อมูลวัฒนธรรมด้านศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ นิทรรศการ การแสดง ห้องสมุดและการ สืบค้นผ่านระบบเครือข่าย และสื่อต่างๆ เพื่อการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่าความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมของชาติ

ลักษณะโครงการหรือกิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรม ได้แก่

1) โครงการ หรือ กิจกรรมที่เป็นอิสระจากโครงการ ที่ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและ ความภาคภูมิใจในวิถีชีวิต และภูมิปัญญาไทย กิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศทางวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดความเข้าใจและภาคภูมิใจในวิถีชีวิต และภูมิปัญญาไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต คือ อาหารพื้นบ้าน ยารักษาโรค และการรักษาโรคแบบพื้นบ้าน เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ตลอดจนเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน บ้านเรือนหรือการตกแต่งอาคาร สถานที่ โดยเน้นวัฒนธรรมไทยหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น อาจเป็นกิจกรรมหรือโครงการที่หน่วยงานจัดขึ้นเองโดยตรง เช่น การจัดงานหรือนิทรรศการทางวัฒนธรรม กิจกรรม การประกวด

2) โครงการ หรือ กิจกรรมที่เป็นอิสระจากโครงการ ที่ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณีไทยทั้งของท้องถิ่นและของชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี หมายถึง แบบแผนการประพฤติปฏิบัติในโอกาสหรือเทศกาลต่าง ๆ ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของ

Prince of Songkla University Pattani Campus

ชุมชนท้องถิ่น ภายใต้ความเข้าใจที่ถูกต้องถึงศรัทธาความเชื่อ และค่านิยม เพื่อให้สามารถนำมาปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ตัวอย่างกิจกรรมได้แก่ วันไหว้ครู วันลอยกระทง วันสงกรานต์ วันทำบุญเดือนสิบ การทำบุญวันว่าง เป็นต้น

3) โครงการ หรือ กิจกรรมที่เป็นอิสระจากโครงการ ที่ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและ ศรัทธาในสถาบันทางศาสนา โดยให้นับได้ทุกศาสนาที่มุ่งเน้นเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดสันติสุขในปัจเจกบุคคลและสังคมโลก ตัวอย่างกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการสวดมนต์และการตักบาตร การปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ เช่น งานหล่อเทียนพรรษา การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า วันคริสต์มาส วันฮารีรายอ การส่งเสริมการปฏิบัติศาสนกิจตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น ห้องละหมาด ห้องฝึกสมาธิ เป็นต้น

4) โครงการ หรือ กิจกรรมที่เป็นอิสระจากโครงการที่ก่อให้เกิดระบบคุณค่าหรือค่านิยม ที่นับถือความดีงามและคุณธรรม จริยธรรมในยุคปัจจุบัน ซึ่งต้องคำนึงถึงบริบทและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เรื่องนั้นตั้งอยู่ในยุคปัจจุบัน ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีการทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอยู่นอกขอบเขต รูปแบบงานในเรื่องวิถีชีวิตของไทย หรือประเพณีไทย หรือที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทางศาสนา ซึ่งนอกจากเป็นการส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค์ ให้เกิดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบแล้วยังช่วยสร้างกิจกรรมเพื่อการดึงดูดให้เยาวชนไทยเกิดความตระหนักในเรื่องระบบคุณค่าและคุณธรรม จริยธรรมมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพัฒนาทักษะชีวิต การเข้าค่ายหรือกิจกรรมพัฒนาจิต เป็นต้น ซึ่งอาจจัดสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เช่น นักเรียน นักศึกษา เยาวชน บุคลากร สมาชิกในชุมชน เป็นต้น

5) โครงการ หรือ กิจกรรมที่เป็นอิสระจากโครงการ การแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น ดนตรีไทย และพื้นบ้าน ศิลปะการแสดงของไทยและพื้นบ้าน ประดิษฐ์ศิลป์ไทยและพื้นบ้าน งานหัตถกรรมกีฬาและการละเล่นพื้นบ้านต่าง ๆ อาจเป็นโครงการหรือกิจกรรม ทั้งในส่วนที่จัดขึ้นเองโดยตรง หรือการให้บริการการแสดงแก่หน่วยงานต่าง ๆ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

6) การแสดงศิลปวัฒนธรรมสากลและของชาติอื่น ๆ อันเป็นการแสดงถึงความเข้าใจ วัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ดังนั้นการจัดให้นักศึกษา เยาวชน ประชาชน มีประสบการณ์และการเรียนรู้วัฒนธรรมนานาชาติผ่านกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ นั้นมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่อย่างมีความเข้าใจที่ชัดเจนต่อวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ อันเป็นวัฒนธรรมโดยรวมของโลก ศิลปวัฒนธรรมสากลและชีวิตวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ที่สื่อออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ดนตรี ศิลปะการแสดง ประดิษฐ์ศิลป์ งานหัตถกรรม ศิลปกรรมต่าง ๆ ที่อาจจะสื่อสารออกมาในรูปแบบของการแสดงภาพยนตร์ ภาพถ่าย ภาพเขียนนิทรรศการวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานจัดขึ้นโดยตรง หรือการให้บริการแก่หน่วยงานอื่นๆ หรือการเข้าร่วมชมกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การแสดงดนตรี สากลและดนตรีประจำชนชาติต่าง ๆ การแสดงจินตลีลาประกอบเพลง การประกวดดนตรีสากล การ

Prince of Songkla University Pattani Campus

จัดการแสดงผลงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น นิทรรศการศิลปกรรม ประติมากรรม เป็นต้น

สรุปได้ว่าการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมหมายถึง การจัดโครงการ/กิจกรรมอันเกี่ยวเนื่องกับประเพณีอันดีของประเทศและของชุมชนรวมถึงการแสดงและการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม

2.2.5 การพัฒนานักศึกษาและกิจการนักศึกษา

การดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษาเป็นกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติพร้อม นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นตามหลักสูตร กิจกรรมการพัฒนานักศึกษาแบ่งออกได้เป็นสองส่วน คือ (1) การจัดบริการแก่นักศึกษาและศิษย์เก่าซึ่งสถาบันจัดขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษาและศิษย์เก่า และ (2) การจัดกิจกรรมนักศึกษาที่ดำเนินการโดยองค์กรนักศึกษาซึ่งได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากสถาบัน ทั้งนี้ เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ รวมทั้งทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553 : 66)

พงษ์ศักดิ์ แก้วแสนเมือง (2552) การพัฒนานิสิตนักศึกษา ตามแนวคิดของ ชิกเกอริ่ง และไรเซอร์ (Arthur W. Chickering & Reiser 1993) ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่

1) การพัฒนาความสามารถ (Developing Competence) ในระหว่างที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยนิสิตนักศึกษาจะพัฒนาความสามารถ 3 ด้าน คือ ความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถทางร่างกาย และความสามารถในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือด้านสังคมนิสิตนักศึกษา จะมีความรู้สึกว่าตนมีความสามารถมากขึ้น เพื่อพวกเขาได้เรียนรู้ที่จะไว้วางใจในความสามารถของตนยอมรับคำวิจารณ์จากผู้อื่น และบูรณาการทักษะต่าง ๆ ของเขาให้กลายเป็นความมั่นใจในตนเอง

2) การจัดการด้านอารมณ์ (Managing Emotions) นิสิตนักศึกษาหลายคนต้องประสบกับอารมณ์ในด้านไม่ดีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความโกรธ ความกลัว ความเจ็บปวด ความคิดถึง ความเบื่อหน่าย หรือความเครียด ผลจากการศึกษาพบว่า ความวิตกกังวล ความโกรธ ความรู้สึกหดหู่ ความต้องการ ความรู้สึกผิด และความอายนั้น เมื่อมีมากเกินไป จะมีอิทธิพลต่อกระบวนการศึกษา ดังนั้น จึงต้องมีการจัดการด้านอารมณ์ที่ดี งานสำคัญในการพัฒนานิสิตนักศึกษาด้านนี้ ไม่ได้เป็นการกำจัดอารมณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ แต่ว่าจะต้องตระหนักและรับรู้ถึงอารมณ์ เหล่านี้ว่าเป็นสัญญาณบอกสิ่งต่าง ๆ

3) การพัฒนาจากความเป็นตัวของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน (Moving Through Autonomy Toward Interdependence) สิ่งสำคัญที่นิสิตนักศึกษาจะต้องพัฒนาในที่นี้ก็คือ การเรียนรู้

Prince of Songkla University Pattani Campus

ที่จะพอใจในตนเอง มีความรับผิดชอบในการบรรลุเป้าหมายที่ตนได้เลือกไว้ ไม่ถูกชักนำโดยความคิดเห็นของคนอื่น การพัฒนาในด้านนี้จะต้องนำไปสู่ความเป็นอิสระทั้งทางอารมณ์ และในด้านความต้องการความช่วยเหลือจากภายนอก และนำไปสู่การยอมรับการพึ่งพาอาศัยกันในขั้นต่อมา

4) การพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ (Developing Mature Interpersonal Relationships) รวมถึง การยอมรับและชื่นชมความแตกต่างระหว่างบุคคล และความสามารถในการใกล้ชิดผูกพันกับผู้อื่น การยอมรับความแตกต่าง นอกจากจะหมายถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลแล้ว ยังหมายความรวมถึงในบริบทที่มีความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมด้วย การตระหนักถึงความแตกต่าง การมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง ความเปิดเผย ความอยากรู้อยากเห็น และการเป็น ปรวิสัย (objective) ไม่ยึดติดกับความเห็นของตน

5) การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน (Establishing Identity) การสร้างเอกลักษณ์นั้นขึ้นอยู่กับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ที่กล่าวมาก่อนแล้ว คือ ความสามารถ การจัดการกับอารมณ์ การเป็นตัวของตัวเอง และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี การพัฒนาเอกลักษณ์นั้นเป็นกระบวนการ ค้นหาว่าประสบการณ์ชนิดใด ระดับใด และการทำประสบการณ์นั้น ๆ บ่อยเท่าไร ที่จะทำให้เราพึงพอใจ รู้สึกปลอดภัย และมั่นใจในตนเอง

6) การพัฒนาเป้าหมาย (Developing Purpose) เป็นการเพิ่มความสามารถในการเป็นคนที่มีความตั้งใจแน่วแน่ ความสามารถในการประเมินความสนใจและทางเลือกต่าง ๆ โดยจะต้องมีการวางแผนสำหรับการกระทำ และมีการกำหนดสิ่งที่ควรจะทำก่อนใน 3 ด้าน คือ แผนและแรงบันดาลใจเกี่ยวกับอาชีพ ความสนใจส่วนตัว และความผูกพันกับบุคคลอื่นและครอบครัว นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการมีความสามารถที่จะเชื่อมโยงเป้าหมายที่ แตกต่างกันของตนให้อยู่ภายใต้เป้าหมายหลักที่ใหญ่กว่าและมีความหมายมากกว่า และการมีความตั้งใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

7) การพัฒนาความมีคุณธรรม (Developing Integrity) การพัฒนาความมีคุณธรรมนั้นใกล้กับการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน และการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การพัฒนาความมีคุณธรรมประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่มีลำดับซ้อนกันอยู่ คือ

1. ค่านิยมในด้านเกี่ยวกับมนุษย์จะเปลี่ยนจากการทำตามความเชื่อต่าง ๆ โดยอัตโนมัติไปสู่การรักษาความสมดุลระหว่างความสนใจของตนเองกับความสนใจของเพื่อนมนุษย์คนอื่น ๆ

2. ค่านิยมเกี่ยวกับบุคคล เป็นการยอมรับค่านิยมและความเชื่อต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

3. การพัฒนาความเหมาะสม หมายถึง การประสานระหว่างค่านิยมส่วนตัว กับพฤติกรรมที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม

ดังนั้นในการพัฒนานักศึกษาสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องให้เกิดขึ้นในตัวนักศึกษาก็คือ คุณธรรมและจริยธรรม การบริหารการศึกษาไม่อาจที่จะแยกออกจากระบบ

Prince of Songkla University Pattani Campus

คุณธรรมและจริยธรรม สถาบันควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ดีแก่สมาชิก เนื่องจากสิ่งดังกล่าวนี้จะช่วยทำให้สถาบันบรรลุจุดมุ่งหมายได้ ตัวอย่างของจริยธรรมที่ผู้บริหารควรปฏิบัติคือ การเป็นคนมีเมตตาและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ท่านเราะสูลมุฮัมมัด ﷺ เป็นแบบอย่างที่ดีเลิศในด้านความมีเมตตาและรักใคร่ต่อผู้อื่น ความห่วงใยของท่านเราะสูลที่มีต่อสวัสดิภาพของบรรดาศอฮาบะฮของท่านเป็นสิ่งที่ไม่อาจสาธยายได้ (Ali Mohammad Jubran Saleh, 2551 : 64) อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

{لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُم بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ }

"แท้จริงมีเราะสูลคนหนึ่งจากพวกท่านเองได้มาหาพวกท่านแล้ว เป็นที่ลำบากใจแก่เขาในสิ่งที่พวกท่านได้รับความทุกข์ยาก เป็นผู้ห่วงใยท่าน เป็นผู้เมตตา ผู้กรุณาสงสาร ต่อบรรดาผู้ศรัทธา" (อัตเตาบะฮ 9:128)

สรุปได้ว่าการพัฒนานักศึกษาและกิจการนักศึกษาเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษา เพื่อนำไปสู่บัณฑิตที่พึงประสงค์

2.2.6 การบริหารและการจัดการ

สถาบันอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ โดยมีสภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการทำงานของสถาบันให้มีประสิทธิภาพ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ เช่น ทรัพยากรบุคคล ระบบฐานข้อมูล การบริหารความเสี่ยง การบริหารการเปลี่ยนแปลง การบริหารทรัพยากรทั้งหมด ฯลฯ เพื่อสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553 : 82)

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุม ดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานนี้มีความหมายอย่างกว้างขวาง กล่าวคือหาได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึงศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมและความถูกต้อง ชอบธรรมทั้งปวง ซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติปฏิบัติ อาทิ ความโปร่งใสตรวจสอบได้ การปราศจากการแทรกแซงจากองค์การภายนอก เป็นต้น หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ที่เหมาะสมจะนำมาปรับใช้ในภาครัฐมี 10 องค์ประกอบ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553 : 41 - 43)

1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) คือ ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ รวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันและมีผลการปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนโดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง

Prince of Songkla University Pattani Campus

ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงานและระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

3) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) คือ การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองความคาดหวังหรือความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง

4) หลักภาระรับผิดชอบ (Accountability) คือ การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

5) หลักความโปร่งใส (Transparency) คือ กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรีโดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆและสามารถตรวจสอบได้

6) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) คือ กระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาหรือ ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทางร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

7) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) คือ การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยการปกครองอื่น ๆ (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้างความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุงกระบวนการ และเพิ่มผลิตภาพเพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

8) หลักนิติธรรม (Rule of Law) คือ การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

Prince of Songkla University Pattani Campus

9) หลักความเสมอภาค (Equity) คือ การได้รับการปฏิบัติและได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกด้าน ชายหรือหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่น ๆ

10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) คือ การหาข้อตกลงทั่วไปภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ โดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเป็นความเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

การบริหารที่มีคุณภาพคือกุญแจสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล Ali Mohammad Jubran Saleh (อ้างถึงในนิเลาะ แวอุเซ็ง,2551 : 42) กล่าวว่า การบริหารไม่เพียงนำพาบุคคลในหน่วยงานสู่การงานที่มีประโยชน์ต่อพวกเขาและหน่วยงานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงประโยชน์ที่จะได้รับทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ดังนั้น การบริหารจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้นำปัจเจกคนงานไปสู่สิ่งที่ดี การบริหารในอิสลามเป็นการพัฒนาบุคคลในหน่วยงานด้วยวิธีการที่ดีที่สุด นอกเหนือจากการใช้ประโยชน์จากแรงงานของพวกเขา

และในส่วนทฤษฎีการจัดการในอิสลามนั้นมีลักษณะพิเศษหลายประการที่ไม่มีในทฤษฎีอื่น ๆ ซึ่งการจัดการในอิสลามได้ให้ความสนใจในด้านที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าอยู่ในรูปของปัจจัยภายในองค์การหรือปัจจัยนอกองค์การ ตลอดจนตัวแปรด้านจริยธรรมของคนงาน ซึ่งมีคุณลักษณะเฉพาะ คือ การจัดการในอิสลามเป็นส่วนหนึ่งของระบบทางสังคม การจัดการในอิสลามมีความรับผิดชอบในการดำเนินงานเพื่อสนองตอบความต้องการทางวัตถุของคนงานตราบใดที่เขาทำงานอย่างเต็มความรับผิดชอบ หลักการชูรอและความร่วมมือในการจัดการ รวมทั้งการให้เกียรติต่อคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์(คนทำงาน) (อะหมัด อิบรอฮีม อบูซิน, 2553 : 350)

สรุปได้ว่าการบริหารการจัดการหมายถึงการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของสถาบันให้มีประสิทธิภาพ

2.3. แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้จัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (พ.ศ. 2555 – 2558) เพื่อกำหนดทิศทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ดังนี้ (กองแผนงาน สำนักงานอธิการบริดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2556)

วิสัยทัศน์

มหาวิทยาลัยชั้นนำในภูมิภาคเอเชีย ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิต บริการวิชาการ และทำนุบำรุงวัฒนธรรม โดยมีการวิจัยเป็นฐาน

Prince of Songkla University Pattani Campus

พันธกิจ

พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นสังคมฐานความรู้ บนพื้นฐานพหุวัฒนธรรมและหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยให้ผู้ใฝ่รู้ได้มีโอกาสเข้าถึงความรู้ในหลากหลายรูปแบบ

สร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการในสาขาที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของภาคใต้และเชื่อมโยงสู่เครือข่ายสากล

1. ผสมผสานและประยุกต์ความรู้บนพื้นฐานประสบการณ์การปฏิบัติสู่การสอนเพื่อสร้างปัญญา คุณธรรม สมรรถนะและโลกทัศน์สากลให้แก่บัณฑิต

ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในช่วง พ.ศ.2555 – 2558 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ ฐานมหาวิทยาลัยที่มั่นคง ภารกิจที่เชื่อมโยงเป็นระบบที่ทรงประสิทธิภาพ การบริหารมหาวิทยาลัยและระบบวิทยาเขต และก้าวสู่ความเป็นสากล/นานาชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ฐานมหาวิทยาลัยที่มั่นคง

1.1 การเงินและสินทรัพย์ : จัดระบบการบริหารงบประมาณและการจัดหารายได้และทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยให้มีเสถียรภาพทางการเงินในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เชิงรุกในการพัฒนามหาวิทยาลัย

1.2 ทรัพยากรบุคคล : พัฒนาทรัพยากรบุคคลและกำกับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะบุคคลสายวิชาการทั้งมิติแผนอัตรากำลังและแผนพัฒนาบุคลากรให้เน้นการมีศักยภาพพร้อมต่อการพัฒนางานวิจัย บัณฑิตศึกษาและนานาชาติ

1.3 ระบบคุณภาพ : ยกระดับคุณภาพงานและการพัฒนาในทุกมิติให้มีมาตรฐานเหนือการกำกับด้วยระบบเกณฑ์คุณภาพและการประเมินองค์กรในรูปแบบต่างๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ภารกิจที่เชื่อมโยงเป็นระบบที่ทรงประสิทธิภาพ

2.1 การวิจัยและบัณฑิตศึกษา : เป็นมหาวิทยาลัยวิจัยที่เชื่อมโยงกับระบบบัณฑิตศึกษา ที่เข้มแข็ง เพื่อพัฒนางานวิจัย งานสร้างสรรค์ และผลงานนวัตกรรมในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศในระดับนานาชาติ การตอบโจทย์เชิงบูรณาการที่หลากหลายของประเทศ และยกระดับศักยภาพของชุมชน

2.2 การจัดการศึกษา : เพื่อสร้างบัณฑิตคุณภาพ ที่มีศักยภาพสูง มีสมรรถนะในการเข้าสู่ตลาดงานสากล บนพื้นฐานแห่งคุณธรรม สำนึกสาธารณะและภูมิใจกับความเป็นสงขลานครินทร์ และ ความเป็นไทย

Prince of Songkla University Pattani Campus

2.3 การบริการวิชาการ : สร้างศักยภาพการบริการวิชาการที่เปิดกว้าง เพื่อยกระดับความเข้มแข็งของชุมชน และพัฒนาระบบการเผยแพร่วิชาการออกสู่ชุมชนอย่างทั่วถึงและหรือชุมชนเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างหลากหลาย

2.4 การทำนุบำรุงวัฒนธรรม : ธำรงรักษา และเสริมสร้างคุณค่าแห่งวัฒนธรรมเพื่ออนุชนรุ่นหลังและขยายผลสู่การปลูกฝังสำนึกด้านการอนุรักษ์ และทำนุบำรุงวัฒนธรรมให้แก่นักศึกษาและประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารมหาวิทยาลัยและระบบวิทยาเขต

3.1 การบริหารมหาวิทยาลัย : เพื่อพัฒนาสู่องค์กรสมรรถนะสูงในรูปแบบของ **"ระบบมหาวิทยาลัยหลายวิทยาเขต" มีการบริหารจัดการเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพและปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง**

3.2 โครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุน : เพื่อสร้างระบบนิเวศน์แวดล้อมในมิติมหาวิทยาลัยสีขาว/วิทยาเขตสีเขียว และระบบนิเวศน์ความเป็นอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้มหาวิทยาลัยดำเนินบทบาทอุดมศึกษาบรรลุสัมฤทธิผลได้อย่างยั่งยืน

3.3 ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ : พัฒนามหาวิทยาลัยสู่การเป็น e-university เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินภารกิจเป็นไปอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และเข้าถึงได้อย่างไม่จำกัด รวมถึงการขยายให้รองรับระบบนิเวศน์ทางปัญญาและการเรียนรู้ การตัดสินใจทางการบริหารเชิงรุก

3.4สร้างองค์กรสัมพันธ์และเครือข่ายภายนอก : รักษาระดับความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเครือข่ายภายนอก องค์กรหน่วยงานท้องถิ่น หรือมูลนิธิ เพื่อร่วมกันทำงานอย่างเกื้อกูลและพร้อมต่อการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ก้าวสู่ความเป็นสากล/นานาชาติ : พัฒนามหาวิทยาลัยสู่การเป็น Education – hub ภายใต้ภาวการณ์เปิดเสรีของอาเซียน และเตรียมความพร้อมของระบบสนับสนุนการศึกษาให้เป็นสากล

ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์ข้างต้นนี้ เป็นจุดเน้นของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่จะพัฒนาในช่วงพ.ศ.2555 – 2558 เพื่อให้แนวทางในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเป็นไปอย่างมีทิศทางและมีประสิทธิภาพ

Prince of Songkla University Pattani Campus

2.4. แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์และการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. 2555 -2557 (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ : 2555) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไว้ดังนี้

ในวัตถุประสงค์ ข้อ 4 การพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่กระจายตัวอย่างเท่าเทียมในทุกระดับ ตรงกับความต้องการ ไม่ทำลายอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของประชาชน ตลอดจนมีผลต่อการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ กอ.รมน. ข้อ 1 การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ ศอ.บต. ข้อ 3 การส่งเสริมการศึกษาศาสนา ภาษา ศิลปะ พหุวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

เป้าหมายยุทธศาสตร์ร่วม ข้อ 3 สถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนได้รับการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร การศึกษาและครูทั้งสายสามัญและศาสนาอย่างครบถ้วน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามีคุณภาพเทียบเท่ามาตรฐานกลางของประเทศ

ในวัตถุประสงค์ ข้อ 5 การเสริมสร้างการเรียนรู้และสร้างความตระหนักในคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัตนธรรม

ยุทธศาสตร์ กอ.รมน. ข้อ 1 การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์ ศอ.บต. ข้อ 1 การส่งเสริมการศึกษาศาสนา ภาษา ศิลปะพหุวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

เป้าหมายยุทธศาสตร์ร่วม ข้อ 2 การฟื้นฟูอนุรักษ์ รักษาอัตลักษณ์ทางภาษา ศิลปะ และวัฒนธรรม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่มีเพิ่มขึ้น และข้อ 3 เด็กและเยาวชน มีความรู้ภาษาไทย ภาษามลายู ภาษามลายูถิ่น และภาษาต่างประเทศที่สำคัญในทุกระดับการศึกษา

2.5 วิทยาลัยอิสลามศึกษา

2.5.1 ประวัติความเป็นมาของวิทยาลัยอิสลามศึกษา

การจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา ขึ้นที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สืบเนื่องมาจากความพยายามในอันที่จะแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจัดเป็นพื้นที่พิเศษที่รัฐบาลได้ให้ความสนใจมาเป็นเวลาช้านาน ได้มีการกำหนดเป้าหมายและนโยบายเฉพาะพื้นที่อย่างชัดเจนโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติได้เสนอเป้าหมายและนโยบายความมั่นคงเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2521 และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอรัฐบาลพิจารณากำหนดเป้าหมายและมาตรการการพัฒนาพื้นที่เฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525 – 2529) โดยกำหนดให้จัดตั้งศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลามที่

Prince of Songkla University Pattani Campus

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาทุกระดับจนถึงขั้นอุดมศึกษา (วิทยาลัยอิสลามศึกษา : 2527)

ในส่วนของการดำเนินการผลิตบัณฑิตทางด้านอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีนโยบายที่จะเปิดวิชาการศึกษาอิสลาม เพื่อให้มีความเข้าใจด้านอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีนโยบายที่จะเปิดวิชาการศึกษาอิสลาม เพื่อให้มีความเข้าใจด้านวัฒนธรรม ส่งเสริมเศรษฐกิจและภาวะทางสังคมให้ดีขึ้นพร้อม ๆ กับการริเริ่มจัดตั้งคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แล้ว โดยในปี 2519 มหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งกรรมการร่างหลักสูตรวิชาการศึกษาอิสลามขั้นอุดมศึกษาขึ้นชุดหนึ่ง ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน ทั้งจากส่วนกลางและจากท้องถิ่น เพื่อพิจารณาร่างหลักสูตรวิชาการศึกษาอิสลามระดับปริญญาตรี โดยจะจัดภาควิชาการศึกษาอิสลามขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศและความต้องการของประชาชน แต่ในขณะนั้น มหาวิทยาลัยยังไม่มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านบุคลากร จึงไม่สามารถจัดตั้งได้ คณะกรรมการได้ร่างหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นโดยเปลี่ยนชื่อจากการ "การศึกษาอิสลาม" ให้เป็น "อิสลามศึกษา" โดยดำเนินการในรูปของแผนกวิชาอิสลามศึกษาขึ้นกับหน่วยวิชาปรัชญาและวัฒนธรรม ต่อมาได้เลื่อนฐานะเป็น ภาควิชาปรัชญาและศาสนา สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบในหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับปริญญาตรี เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2523 และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) รับรองคุณวุฒิ ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรดังกล่าวในเดือนเมษายน 2524

ในระยะเริ่มแรกของการดำเนินงานมูลนิธิอาเซียให้การสนับสนุนโดยการให้ทุนอุดหนุนไปดูงานด้านอิสลามศึกษาในต่างประเทศ อบรมบุคลากร อุดหนุนการวิจัยและซื้อตำรับตำราที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา และในระยะนี้เองมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาและคณะกรรมการร่างโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษา เพื่อทำหน้าที่ศึกษาความเป็นไปได้และจัดทำโครงการจัดตั้งให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุผลตามแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 5

ดังนั้น เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล และความต้องการของท้องถิ่นและเพื่อให้หน่วยงานที่จะตั้งขึ้นใหม่นี้ ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จึงจัดให้มีการประชุมสัมมนาเพื่อระดมความคิดมากำหนดเป้าหมายนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษาระหว่างวันที่ 27 – 29 พฤษภาคม 2526 โดยมีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนผู้แทนส่วนราชการและนักวิชาการภาคเอกชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมสัมมนา ซึ่งสามารถสรุปเป้าหมายของวิทยาลัยอิสลามศึกษาได้ดังนี้

1. วิทยาลัยอิสลามศึกษา จักดำเนินการโดยยึดเอาอัล – อิสลามเป็นบรรทัดฐาน เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและสังคมมุสลิมโดยส่วนรวม

2. วิทยาลัยอิสลามศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์สามารถมีความสัมพันธ์ติดต่อกับต่างประเทศได้ โดยเฉพาะประเทศมุสลิมทั้งนี้เพื่อความร่วมมือทางด้านวิชาการศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อความเข้าใจอันดีต่อกันและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

3. วิทยาลัยอิสลามศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงทางการเมืองเศรษฐกิจสังคมตามนโยบายความมั่นคงของชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในระยะการดำเนินการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้พิจารณาหน่วยงานนี้ให้จัดตั้งในรูปของ "สถาบันอิสลามศึกษา" ตามผลการประชุมสัมมนาและพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2522 ว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการและได้รับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการประชุมครั้งที่ 108(7/2527) เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2527 และได้นำเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย ได้พิจารณามีมติเห็นชอบในคราวประชุมครั้งที่ 11/2527 เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2527 โดยตั้งขอสังเกตว่าฐานะของหน่วยงานที่จะจัดตั้งนั้นเป็น "วิทยาลัยอิสลามศึกษา" ซึ่งมหาวิทยาลัยเห็นชอบด้วย

การดำเนินงานเพื่อจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษาสรุปโดยย่อได้ดังนี้

พ.ศ. 2515 ได้มีการจัดนิทรรศการทางวิชาการเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ อันเป็นการปูพื้นฐานทางความคิดริเริ่มเพื่อการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นครั้งแรก

ในปี พ.ศ. 2517 นายเตาฟิก อูวายดา เลขาธิการสภาสูงอิสลามแห่งกรุงไคโร ได้เดินทางมาเยือนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และได้รับทราบเกี่ยวกับกิจกรรมด้านอิสลามศึกษาของมหาวิทยาลัย ต่อมาไมนานรัฐบาลสาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ ก็ได้มอบเงินจำนวน 10,000 ปอนด์สเตอร์ลิง (ประมาณ 500,000 บาท) เพื่อริเริ่มการดำเนินการด้านอิสลามและอาหรับศึกษา (Islamic and Arabic Studies Program) ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เช็คอัซซัน อัตโตฮามี เลขาธิการสภามุสลิมโลก ได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยและมาสังเกตการณ์ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในโอกาสนี้ได้แวะเยือนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีด้วย

รัฐบาลประเทศสาธารณรัฐอาหรับแห่งอียิปต์ ได้เชิญผู้แทนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ดร.ชำนาญ ประทุมสินธุ์ นายหะสัน หมัดหมาน และนายอนันต์ โอกฤษ ไปดูงานที่กรุงไคโร ประเทศสาธารณรัฐอาหรับแห่งอียิปต์ เป็นเวลา 10 วัน ระหว่างวันที่ 18 -29 พฤศจิกายน 2517

พ.ศ. 2518 เช็คอัซซัน อัตโตฮามี เลขาธิการสภามุสลิมโลก แจ้งให้ทราบว่าสาธารณอาหรับได้ตกลงที่จะให้ความช่วยเหลือโครงการการศึกษาทางภาคใต้แก่ชาวไทยมุสลิมในวงเงินจำนวน 4 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือ 80 ล้านบาท ทั้งนี้ราชอาณาจักรอาหรับได้ขอร้องให้รัฐบาลไทยแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพื่อวางแผนโครงการศึกษาและโครงการก่อสร้างอาคาร โดยเสนอให้องค์การการประชุมอิสลามได้ทราบก่อน แต่

เนื่องจากการขาดเอกภาพของหน่วยงานรองรับและเหตุขัดข้องบางประการ ความช่วยเหลือดังกล่าวจึงมีอันต้องงดไป

ในปี พ.ศ. 2519 มหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งกรรมการร่างหลักสูตรวิชาการศึกษาอิสลาม (Islamic Studies) ขึ้นชุดหนึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน และที่ปรึกษาอีก 3 คน ทั้งจากส่วนกลางและจากท้องถิ่น ตามคำสั่งที่ มอ. 337/2519 ซึ่งมี นายมะเนาะ ยูเด็น เป็นประธาน และนายกัมพล สิริมุนินทร์ เป็นเลขานุการ และแต่งตั้งเพิ่มเติมอีก 1 ครั้ง จำนวน 4 คน จากส่วนท้องถิ่นเพื่อพิจารณาร่างหลักสูตรวิชาการศึกษาอิสลามระดับปริญญาตรี โดยจะจัดตั้งภาควิชาการศึกษาอิสลามขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศและความต้องการของประชาชน แต่ในขณะนั้นมหาวิทยาลัยยังไม่มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านบุคลากร จึงไม่สามารถจัดตั้งได้ ต่อมาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตรเป็นครั้งที่ 3 อีก 2 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านอิสลามศึกษาโดยตรง หลังจากนั้น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อร่างหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย นายอนันต์ โอกฤษ นายแวอุเซ็ง มะแดเฮาะ และนายดลมนรรจน์ บากา เมื่อคณะทำงานร่างหลักสูตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงนำเสนอกรรมการร่างหลักสูตรทั้งหมดพิจารณา ซึ่งได้จัดให้มีการประชุมขึ้นที่กรุงเทพฯ โดยมีตัวแทนจากสำนักจุฬาราชมนตรี คือ ดร.อิมรอน มะลูลีม เข้าร่วมพิจารณาด้วย และได้เปลี่ยนชื่อหลักสูตรจาก "การศึกษาอิสลาม" เป็น "อิสลามศึกษา" โดยดำเนินการในรูปของแผนกวิชาอิสลามศึกษา ขึ้นกับหน่วยวิชาปรัชญาและวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบันได้เลื่อนฐานะเป็นภาควิชาปรัชญาและศาสนา สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในปี พ.ศ.2522 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ส่งตัวแทนไปชี้แจงหลักสูตรอิสลามศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย นายปัญญ์ ยวนแหล นายมะเนาะ ยูเด็น และนายดลมนรรจ์ บากา

ในปี พ.ศ. 2523 ทบวงมหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบในหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับปริญญาตรี เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2523 และคณะกรรมการข้าราชกรพลเรือน (ก.พ.) รับรองคุณวุฒิ ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรดังกล่าวในเดือนเมษายน2524 และในปีเดียวกันนี้ ได้เปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกอิสลามศึกษาในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ในปี พ.ศ. 2524 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการวิชาอิสลามศึกษา โดยมี นายกัมพล สิริมุนินทร์ เป็นประธาน และ นายดลมนรรจ์ บากา เป็นเลขานุการ เพื่อทำหน้าที่บริหารงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษา การบริหารงบประมาณ และการขออัตรากำลัง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นช่วงที่รัฐบาลพยายามจำกัดการเพิ่มอัตรากำลังทำให้แผนกวิชาอิสลามศึกษาไม่สามารถขออัตราบุคลากรของแผนกได้ จึงได้ประสานกับ นายพิชญ์ แดนวงศ์ ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมาธิการการศึกษารัฐสภา โดยขอให้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการ

ทบวงมหาวิทยาลัยเพื่อขอให้จัดสรรงบประมาณเร่งด่วนเพื่อการนี้ และในปีเดียวกันนี้ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (นายมะเนาะ ยูเด็น) สามารถขออัตราอาจารย์แผนกอิสลามศึกษาได้ 1 อัตรา และต่อมา รองอธิการบดี วิทยาเขตปัตตานี (นายปัญญ์ ยวนแหล) สามารถขออัตราเป็นกรณีพิเศษได้อีก 3 อัตรา นอกจากนี้ ในปีเดียวกัน นายพีรยศ ราฮิมมูลา ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการวิชาการอิสลามศึกษา (เพิ่มเติม) ได้ประสานกับ ดร.ชัยอนันต์ สมุทรวานิช และ นายอีวันส์ ซึ่งเป็นตัวแทนมูลนิธิเอเชียเพื่อขอการสนับสนุนทุนเพื่อการศึกษา โดยในระยะเริ่มแรกของการดำเนินงาน มูลนิธิได้ให้ทุนอุดหนุนไปดูงานด้านอิสลามศึกษาที่ประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์และมาเลเซีย แก่บุคลากรไปอบรมหลักสูตรนักวิจัยสังคมศาสตร์ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2 คน ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยและให้ทุนอุดหนุนเพื่อซื้อตำราที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษาที่เป็นภาษาไทย มลายู อังกฤษและอาหรับ

อนึ่ง ในปีเดียวกันนี้ มูลนิธิอาเซียได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานในระยะริเริ่มโครงการเป็นเงินจำนวน 3,455,729 บาท

ในปี พ.ศ. 2525 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้มีคำสั่งที่ 1362/2525 ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2525 แต่งตั้งคณะกรรมการการบริหารโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาเพื่อทำหน้าที่ศึกษาความเป็นไปได้ และวางแผนจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษา เสนอมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อบรรจุในแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ระยะที่ 6

ในปี พ.ศ. 2526 มหาวิทยาลัยได้มีคำสั่งที่ 189/2526 ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2526 และคำสั่งที่ 1396/2526 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2526 แต่งตั้งกรรมการโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาเพิ่มเติม และคณะกรรมการร่างโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษา เพื่อทำหน้าที่ศึกษาความเป็นไปได้และจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาให้ไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุผลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 และเพื่อที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็นมากำหนดเป้าหมาย นโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษา ซึ่งได้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 27-29 พฤษภาคม 2526 โดยมีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติมาบรรยายพิเศษเรื่อง อิสลามศึกษากับความมั่นคงแห่งชาติ และผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาชี้แจงนโยบายการตั้งศูนย์กลางการศึกษาอิสลามตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ตลอดจนผู้แทนส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในปี พ.ศ. 2527-2529 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ดำเนินการจัดทำเค้าโครงร่างของหน่วยงานที่จะจัดตั้งขึ้น และได้พิจารณาถึงประเด็นของโครงสร้างว่าควรอยู่ในรูปของ "ศูนย์" หรือ "สถาบัน" โดยได้พิจารณาถึงเจตนารมณ์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ และผลการประชุมสัมมนาระดมความคิด รวมทั้งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2522 เกี่ยวกับการแบ่งส่วนราชการ แล้วมีความเห็นว่าควรจัดในรูปของ "สถาบันอิสลามศึกษา" หลังจากนั้นได้นำเสนอต่อสภา

Prince of Songkla University Pattani Campus

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หลังจากสภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้พิจารณาแล้ว มีมติเห็นชอบในคราวประชุมครั้งที่ 108 (7/2527) เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2527 ให้นำเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาต่อไป

ต่อมามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้มีบันทึกที่ ทม. 1201/5757 ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2527 เสนอขอจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษาที่วิทยาเขตปัตตานี เพื่อทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตสาขาอิสลามศึกษา และเป็นศูนย์กลางการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับสังคมและศาสนาอิสลามไปยังทบวง ซึ่งสำนักงานปลัดทบวงได้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ 11/2527 เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2527 ทั้งนี้โดยมีผู้แทนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เข้าร่วมชี้แจง คือ นายปัญญ์ ยวนแหล รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ประจำวิทยาเขตปัตตานี และ นายคลมนรรจ์ บากา ซึ่งในขณะนั้นเป็นผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา หลังจากที่ประชุมพิจารณาแล้ว มีมติเห็นชอบในการจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าว แต่ทั้งนี้ได้ขอให้ทบทวนฐานะของหน่วยงานอีกครั้ง ตามหลักการที่ว่า "ถ้าจะตั้งเป็นสถาบันควรเน้นการวิจัย ส่วนการสอนควรเป็นของคณะวิชาสถาบันอาจร่วมรับผิดชอบสอนแต่ผู้ให้ปริญญาคือคณะ ถ้าต้องการให้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการสอนและการวิจัย ก็น่าจะตั้งเป็นวิทยาลัย เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์" (สำนักงานปลัดทบวง, 2527 : 1อ้างถึงในวิทยาลัยอิสลามศึกษา, 2553) และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ยืนยันฐานะของหน่วยงานเห็นควรให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัยคือ "วิทยาลัยอิสลามศึกษา" (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สำนักงานอธิการบดี, กองแผนงาน, 2528 : 1อ้างถึงในวิทยาลัยอิสลามศึกษา, 2553) ทบวงมหาวิทยาลัยได้นำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะกรรมการทบวงอีกครั้ง เพื่อรับทราบในคราวประชุมครั้งที่ 3/2528 เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2528 และรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ได้อนุมัติการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2528 และขอให้มหาวิทยาลัยจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา เพื่อจะได้ดำเนินการต่อไป (สำนักงานปลัดทบวง, 2528 ก : 1อ้างถึงในวิทยาลัยอิสลามศึกษา, 2553)

ทบวงมหาวิทยาลัยได้นำเสนอร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษาไปยังสำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2528 และสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชกฤษฎีกา ให้คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดินพิจารณาก่อน (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2528 : 1อ้างถึงในวิทยาลัยอิสลามศึกษา, 2553) ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นด้วยในหลักการที่จะให้มีการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษาขึ้นที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อที่จะให้เป็นสื่อกลางการศึกษาศาสนาอิสลามทุกระดับชั้น จนถึงขั้นอุดมศึกษา รวมทั้งการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและการบริการชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่มีข้อสังเกตว่า โครงการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษาจะมีผลกระทบต่องบประมาณ โดยเฉพาะค่าก่อสร้างอาคารที่ทำการ หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศแล้ว จะมีค่าใช้จ่ายถึง 85.6 ล้านบาท กอปรกับในช่วงเวลาดังกล่าว

รัฐบาลกำลังประสบปัญหาทางด้านการเงิน จึงเห็นควรดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ในระยะแรกควรดำเนินการในรูปของภาควิชาอิสลามศึกษา สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ระยะที่ 2 หากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ยังต้องการที่จะยกฐานะให้สูงขึ้นเทียบเท่าคณะ ก็ให้ดำเนินการในรูปของโครงการเป็นการภายในไปพลางก่อน และในระยะที่ 3 เมื่อเห็นว่ามีความเหมาะสมและมีความพร้อมทั้งในด้านอัตรากำลังและงบประมาณ จึงค่อยเสนอขอให้จัดตั้งเป็นการถาวรต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน, 2528 : 1-2อ้างถึงในวิทยาลัยอิสลามศึกษา, 2553) ต่อมาทบวงมหาวิทยาลัยได้แจ้งความเห็นของคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการฯ ให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พิจารณาเสนอความเห็น (สำนักงานปลัดทบวง, 2528 ข : 1อ้างถึงในวิทยาลัยอิสลามศึกษา, 2553) และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้พิจารณาแล้ว ขอยืนยันการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา โดยได้ชี้แจงหลักการและเหตุผล ตลอดจนรายละเอียดเพิ่มเติมให้ทบวงมหาวิทยาลัยรับทราบ โดยได้ชี้แจงเกี่ยวกับงบประมาณและขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2529 : 113 อ้างถึงในวิทยาลัยอิสลามศึกษา, 2553)

"มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ขอยืนยันว่าในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534) ถ้าหากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ มหาวิทยาลัยฯ จะไม่ขอตั้งงบประมาณค่าก่อสร้างอาคาร แต่จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด กล่าวคือ อาคารเรียนรวมของวิทยาเขตปัตตานีจะก่อสร้างแล้วเสร็จ ในปีงบประมาณ 2529 (เดือนมิถุนายน 2529) ทำให้อาคารเรียนเดิมของวิทยาเขตปัตตานีว่างลง ซึ่งสามารถใช้เป็นที่ทำการของวิทยาลัยอิสลามศึกษาได้ และถ้าหากมีความจำเป็นที่จะต้องขอตั้งงบประมาณค่าก่อสร้างในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2525-2529) มหาวิทยาลัยฯ จะของบประมาณค่าก่อสร้างเท่าที่จำเป็น โดยจะไม่ให้เป็นภาระแก่รัฐบาลแต่ประการใด นอกจากนี้ สถานภาพปัตตานีของโครงการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้ดำเนินการมาถึงระยะที่ 3 แล้ว ดังจะเห็นได้จากการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี ปัจจุบันดำเนินการโดยแผนกวิชาอิสลามศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งพร้อมจะยกฐานะเป็นภาควิชาอิสลามศึกษา มาสังกัดวิทยาลัยอิสลามศึกษา อีกทั้งมหาวิทยาลัยได้ดำเนินโครงการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา ในรูปของโครงการเป็นการภายใน ตั้งแต่ปี 2526 เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้งบประมาณเงินรายได้ของวิทยาเขต"

ในปี พ.ศ. 2531 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติในหลักการ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2531 ให้ทบวงมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พัฒนาองค์กรเกี่ยวกับการศึกษาอิสลามที่ดำเนินอยู่เป็นวิทยาลัยอิสลามศึกษา มีฐานะเทียบเท่าคณะวิชา (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2531 : 1อ้างถึงในวิทยาลัยอิสลามศึกษา, 2553)

ปี พ.ศ. 2532 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง "วิทยาลัยอิสลามศึกษา" เป็นส่วนราชการในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2532 และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 106 ตอนที่ 236 ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2532 ให้วิทยาลัยอิสลามศึกษา เป็นส่วนราชการในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และตั้งแต่นั้นมา

Prince of Songkla University Pattani Campus

วิทยาลัยอิสลามศึกษามีฐานะเทียบเท่าคณะคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี(วิทยาลัยอิสลามศึกษา, 2553)

2.5.2 สภาพปัจจุบันและการบริหารงานของวิทยาลัยอิสลามศึกษา

การจัดรูปองค์กรการบริหารงานของวิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เพื่อให้การบริหารงานของวิทยาลัยอิสลามศึกษาดำเนินไปด้วยดี ทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ออกระเบียบข้อบังคับว่าด้วย การจัดระบบบริหารงานในวิทยาลัยอิสลามศึกษา ให้มีคณะกรรรมการต่าง ๆ จำนวน 3 ชุด ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการวิทยาลัย ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย พิจารณาแผนงานตลอดจนให้คำปรึกษาเสนอแนะวิทยาลัย ทั้งในด้านการจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุง และการถ่ายทอดคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งวิทยาลัย

2. คณะกรรมการประจำวิทยาลัย ทำหน้าที่บริหารและวางแผนงานของวิทยาลัยให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งวิทยาลัย ตลอดจนพิจารณาหลักสูตร จัดทำงบประมาณ ควบคุมมาตรฐานการศึกษา และให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการ

3. คณะกรรมการส่งเสริมกิจการวิทยาลัย ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่กรรมการวิทยาลัย กรรมการประจำวิทยาลัย และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจการของวิทยาลัย (วิทยาลัยอิสลามศึกษา, 2533 :7 – 8)

การแบ่งส่วนราชการของวิทยาลัยอิสลามศึกษา

1. สำนักงานเลขานุการ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานบริหารกลาง เพื่อให้การดำเนินงานของวิทยาลัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย 2 กลุ่มงานคือ กลุ่มงานบริหารทั่วไป ประกอบด้วย งานบริหารธุรการ งานอาคารและที่พัก งานประชุม งานประชาสัมพันธ์ งานการเจ้าหน้าที่ งานโสตทัศนศึกษา งานแผนและนโยบาย งานคลัง งานพัสดุ งานหารายได้ งานวิจัยสถาบัน งานประกันคุณภาพ งานยานพาหนะ และกลุ่มงานบริการการศึกษา ประกอบด้วย งานส่งเสริมการวิจัย งานทะเบียนและสถิตินักศึกษา งานพัฒนาอาจารย์ งานส่งเสริมและพัฒนาวิชาการ งานบัณฑิตศึกษา งานวิเทศสัมพันธ์ งานกิจการนักศึกษา งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2. สำนักงานวิชาการและบริการชุมชน ทำหน้าที่ด้านวิชาการและบริการชุมชน การวิจัย การผลิตเอกสาร การแปลเอกสารและตำรา ส่งเสริมเผยแพร่หลักวิชาการอิสลาม ร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรทั้งภายในและภายนอกประเทศ ในด้านวิชาการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จัดบริการทางด้านข่าวสารข้อมูลสารสนเทศ ตลอดจนการจัดการแสดงนิทรรศการในสาขาที่เกี่ยวข้อง

Prince of Songkla University Pattani Campus

3. ภาควิชาอิสลามศึกษาทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตทางด้านอิสลามศึกษา ดำเนินงานในรูปแบบการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษาทุกสาขาวิชา ในระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก

โดยปีพัฒนาการเป็นลำดับ ดังนี้

พ.ศ. 2524 เปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาวิชาอิสลามศึกษา (ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

พ.ศ. 2537 เปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาวิชาครุศาสตร์อิสลาม

พ.ศ. 2540 เปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาวิชากฎหมายอิสลาม

พ.ศ. 2541 เปิดสอนระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา

พ.ศ. 2543 เปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาอิสลามศึกษา(โปรแกรมภาษาอาหรับ)

พ.ศ. 2545 เปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์และการจัดการในอิสลาม

พ.ศ. 2548 เปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาวิชาตะวันออกกลางศึกษา

พ.ศ. 2549 เปิดสอนระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา

พ.ศ. 2551 เปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาวิชาอิสลามศึกษา (นานาชาติ)

พ.ศ. 2551 เปิดสอนระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม

วิสัยทัศน์

วิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำด้านวิทยาการอิสลามและโลกมุสลิมในภูมิภาค โดยมีการวิจัยเป็นฐาน

พันธกิจ

1. พัฒนาวิทยาลัยให้เป็นสังคมฐานความรู้บนพื้นฐานหลักการอิสลาม

2. พัฒนาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางเครือข่ายทางการศึกษาและวิจัยด้านวิทยาการอิสลามในระดับภูมิภาค

3. พัฒนาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับตะวันออกกลาง

4. พัฒนาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอิสลามและศูนย์พัฒนาทักษะทางภาษาเพื่ออิสลามศึกษา

5. พัฒนาหลักสูตร สาขาวิชาวิทยาการอิสลาม เพื่อความเป็นนานาชาติระดับสากล

6. บูรณาการความรู้บนพื้นฐานอิสลามเพื่อสร้างปัญญา คุณธรรม สมรรถนะและโลกทัศน์สากลให้แก่บัณฑิต

7. ส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมบนพื้นฐานของอิสลาม

8. บริการวิชาการ ทำนุบำรุง และเผยแพร่ ศิลปะ และวัฒนธรรมตามกรอบอิสลาม

Prince of Songkla University Pattani Campus

เป้าประสงค์หลัก

1. ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถดำรงด้วยคุณธรรมบนพื้นฐานอิสลาม มีทักษะชีวิต จิตสาธารณะ (มุ่งประโยชน์ส่วนรวม) และสมรรถนะสู่ตลาดแรงงาน

2. สร้างงานวิจัยที่เป็นเลิศ ด้านวิทยาการอิสลาม ด้านตะวันออกกลาง และโลกมุสลิมในภูมิภาค

3. ส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมบนพื้นฐานของวิถีอัล-อิสลาม

4. สร้างระบบบริหารและการจัดการเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพโปร่งใส ตรวจสอบได้

5. พัฒนาหลักสูตรวิทยาการอิสลาม เพื่อความเป็นนานาชาติระดับสากล

6. มีหน่วยงานที่จะเสริมสร้างวิทยาลัยสู่ความเป็นเลิศ

7. บริการวิชาการ ทำนุบำรุง และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม

(วิทยาลัยอิสลามศึกษา, 2556)

บุคลากร

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 วิทยาลัยอิสลามศึกษามีบุคลากรรวมทั้งสิ้น 63 คน ประกอบด้วย

ข้าราชการ สายวิชาการ (สาย ก)	จำนวน 8 อัตรา
ข้าราชการ สายสนับสนุนวิชาการ	จำนวน 14 อัตรา
พนักงานมหาวิทยาลัย (อาจารย์)	จำนวน 19 อัตรา
พนักงานมหาวิทยาลัย (เจ้าหน้าที่)	จำนวน 6 อัตรา
พนักงานราชการ(เจ้าหน้าที่)	จำนวน 3 อัตรา
ลูกจ้างชั่วคราวชาวต่างประเทศ (ผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศ)	จำนวน 1 อัตรา
ลูกจ้างชั่วคราวชาวต่างประเทศ (ผู้มีความรู้ความสามารถพิเศษเป็นอาจารย์)	จำนวน 1 อัตรา
ลูกจ้างชั่วคราวชาวต่างประเทศ (อาจารย์ชาวต่างประเทศ)	จำนวน 1 อัตรา
พนักงานเงินรายได้(อาจารย์)	จำนวน 1 อัตรา
พนักงานเงินรายได้(เจ้าหน้าที่)	จำนวน 9 อัตรา

Prince of Songkla University Pattani Campus

การผลิตบัณฑิต

วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้ดำเนินการผลิตบัณฑิตทางอิสลามศึกษา โดยมุ่งหวังให้บัณฑิตมีความพร้อมในด้านความรู้ ความสามารถ การพัฒนาบุคลิกภาพ มีจริยธรรมและคุณธรรม เพื่อสนองความต้องการของชุมชน และให้เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ โดยรับนักศึกษาจากการสอบคัดเลือก 3 วิธี ดังนี้

1. สอบคัดเลือกนักเรียนในภาคใต้ โดยวิธีสอบตรง
2. สอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)
3. สอบคัดเลือกโดยวิธีอื่น ๆ

การจัดการศึกษา

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (อิสลามศึกษา) เน้นการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามโดยทั่วไป ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ทั้งที่เป็นหลักการศรัทธาและหลักการปฏิบัติวัฒนธรรม และจริยธรรมในศาสนาอิสลาม ตลอดจนระบบสังคมในศาสนาอิสลาม

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ครุศาสตรอิสลาม) เน้นผลิตบัณฑิตเพื่อทำหน้าที่เป็นครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตลอดจนเป็นการตอบสนองความต้องการของชุมชนด้านการศึกษาอิสลาม

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (กฎหมายอิสลาม) เน้นการผลิตบัณฑิตเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายอิสลามและกฎหมายทั่วไป สามารถนำมาเปรียบเทียบและประยุกต์ใช้ในสังคมตามมาตรฐานสากล พร้อมทั้งสามารถให้บริการวิชาการทั้งด้านกฎหมายอิสลามและกฎหมายทั่วไปแก่องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์และการจัดการในอิสลาม) เน้นผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์และการจัดการในอิสลาม มีคุณธรรมและจริยธรรม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จริงในสังคม สอดคล้องกับหลักการของอิสลามและการดำรงชีพในพหุสังคมได้อย่างเหมาะสม

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ตะวันออกกลางศึกษา) เน้นผลิตบัณฑิตให้มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ อารยธรรม การเมือง สังคม และเศรษฐกิจในภูมิภาคตะวันออกกลาง

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (อิสลามศึกษา นานาชาติ) เน้นการศึกษาอิสลามโดยทั่วไป ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ทั้งที่เป็นหลักการศรัทธา และหลักการปฏิบัติวัฒนธรรม และจริยธรรมในศาสนาอิสลาม มีความสามารถในการใช้ภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษ เพราะการศึกษาในหลักสูตรนี้จะใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอาหรับเป็นภาษาหลัก

Prince of Songkla University Pattani Campus

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (อิสลามศึกษา) เป็นหลักสูตรสำหรับผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านอิสลาม ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการวิจัยใน แขนงวิชา ชะรีอะฮ หรือ อุศูลุดดีน หรือ ประวัติศาสตร์และอารยธรรมอิสลาม

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม) หลักสูตรเพื่อผลิตบุคลากรที่มีศักยภาพและสามารถสร้างองค์ความรู้ในด้านการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลามที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมมุสลิม เชื่อมโยงกับถาบันการศึกษาอื่นทั้งภายในประเทศและภูมิภาคให้มีมาตฐานหรือทำงานในองค์กรที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (อิสลามศึกษา) เน้นการผลิตดุษฎีบัณฑิตที่มีความรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถคิดค้นองค์ความรู้ใหม่ โดยอาศัยกระบวนการวิจัย และสามารถนำ องค์ความรู้ดังกล่าวไปพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักศึกษา ปีการศึกษา 2555

สาขาวิชา	ปีการศึกษา					
	2551	2552	2553	2554	2555	รวม
ระดับปริญญาตรี						
1. อิสลามศึกษา	27	46	39	56	57	225
2. ครุศาสตร์อิสลาม	61	64	67	69	70	331
3. กฎหมายอิสลาม	13	29	24	45	27	138
4. ตะวันออกกลางศึกษา	8	10	14	35	15	82
5. เศรษฐศาสตร์และการจัดการในอิสลาม	44	46	47	55	56	248
6. อิสลามศึกษา (นานาชาติ)	19	44	27	30	60	180
ระดับปริญญาโท						
1. อิสลามศึกษา	1	0	3	15	17	36
2. การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม	11	3	30	0	0	44
ระดับปริญญาเอก						
1. อิสลามศึกษา		1	3	2	14	20
รวมทั้งสิ้น	184	243	254	307	316	1,304

ที่มา งานนโยบายและแผน วิทยาลัยอิสลามศึกษา 30 มกราคม 2556

Prince of Songkla University Pattani Campus

2.5.3 วิทยาลัยอิสลามศึกษากับการจัดโครงการประชุมอิสลามศึกษานานาชาติ

วิทยาลัยอิสลามศึกษาได้ดำเนินการจัดโครงการจัดประชุมอิสลามศึกษานานาชาติ International Islamic Studies Conferences (IISC) ครั้งที่ 1 เรื่อง "Roles of Islamic Studies in Post-Globalized Societies" วันที่ 21-23 ธันวาคม 2553 และได้ดำเนินการจัดครั้งที่ 2 เรื่อง "Islamic Studies in a Changing World: Challenges and Opportunities" ระหว่างวันที่ 14-16 มกราคม 2556 ณ อาคารวิทยอิสลามนานาชาติ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (วิทยาลัยอิสลามศึกษา, 2556)

ผลสืบเนื่องจากการจัดการประชุมอิสลามศึกษานานาชาติครั้งที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดประชุมครั้งนั้น คือ พัฒนาการศึกษาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับในประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งและมีมาตรฐานในระนาบเดี่ยวกันกับนานาชาติ และการบูรณาการศาสตร์ทางด้านอิสลามศึกษากับศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ในรูปแบบของสหวิทยาการอิสลาม (Comprehensive Islamic Sciences-CIS) ซึ่งเป็นการเปิดมิติใหม่ทางด้านการจัดการศึกษาอิสลามศึกษาในประเทศไทย โดยที่จะได้รับรู้แนวคิดและประสบการณ์จากกูรูทางด้านอิสลามศึกษาในนานาชาติและจะเป็นแนวทางในการพัฒนาอิสลามศึกษาในประเทศไทยในอนาคต การจัดประชุมสัมมนานานาชาติครั้งที่ 1 นั้น ถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการที่จะแสวงหาพันธมิตรทางวิชาการเพื่อการพัฒนาอิสลามศึกษาในประเทศไทยให้มีความเจริญที่ยั่งยืนต่อไป โดยผู้เข้าร่วมการประชุมประกอบด้วยผู้นำศาสนา อธิการบดี คณบดี ผู้บริหาร อาจารย์และนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนอิสลามศึกษาชั้นสูงทั้งในและต่างประเทศ จำนวนทั้งหมด 546 คน คือ นักวิชาการจากต่างประเทศ 84 คนและในประเทศ 462 คน

กิจกรรมที่สำคัญนอกจากการนำเสนอบทความทางวิชาการจำนวน 28 บทความ การประชุมทวิภาคี (Bilateral meeting) 14 ฉบับ ที่ประชุมอิสลามศึกษานานาชาติครั้งที่ 1 ได้จัดการประชุมโต๊ะกลม (Roundtable Meeting) ร่วมกันระหว่างอธิการบดีและตัวแทนมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อกำหนดปฏิญญาปัตตานี (FATONI Declaration) ซึ่งสาระสำคัญในปฏิญญาปัตตานี คือ ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคีในการพัฒนาการศึกษาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับให้มีคุณภาพและสามารถเป็นฐานในการประกอบอาชีพและพัฒนาสังคมให้มีความสันติสุข นอกจากนั้นปฏิญญาปัตตานี ได้มีข้อตกลงร่วมกันว่าในทุก ๆ 2 ปีจะมีการประชุมอิสลามศึกษานานาชาติที่ปัตตานี ประเทศไทย)

<u>ปฏิญญาปัตตานี</u>

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญสม ศิริบำรุงสุข อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แถลงภายหลังการลงนามใน "ปฏิญญาปัตตานี" ระหว่างสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษาจาก 16 ประเทศทั่วโลก ได้แก่ ไทย กัมพูชา จีน มาเลเซีย อินโดนีเซีย ซาอุดิอาระเบีย

กาตาร์ แทนซาเนีย จอร์แดน โมรอคโค ซูดาน อิยิปต์ ปากีสถาน ตรุกี ตูนีเซีย ลิเบีย ซึ่งได้เดินทางมาร่วมประชุมวิชาการนานาชาติ "Roles of Islamic Studies in Post Globalized Societies" ระหว่างวันที่ 21-23 ธันวาคม 2553 ที่วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยการประชุมครั้งนี้ มีคณาจารย์ นักวิชาการผู้นำระดับรัฐมนตรี และผู้นำศาสนา ประมาณ 300 คน เข้าร่วมว่า

ปฏิญญาปัตตานี เกิดจากพื้นฐานของการพูดคุยของนักวิชาการอิสลามศึกษาทั่วโลก ที่มีความมุ่งมั่นจะนำพาอิสลามศึกษาไปสู่การสร้างสันติสุขของโลก โดยภายใต้หลักการสำคัญของ "ปฏิญญาปัตตานี" คือร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อสร้าง ให้ การศึกษาแก่เยาวชนรุ่นใหม่ ให้มีความคิดความรู้เชิงสร้างสรรค์ และรู้จักอดทน มีความสามารถทั้งด้านความรู้และด้านคุณธรรม เพื่อเข้าสู่การแข่งขันหลังโลกแห่งโลกาภิวัฒน์ ที่เต็มไปด้วยสังคมฐานความรู้ ผู้ร่วมลงนามต่างมีความเห็นพ้องว่า ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านอิสลามศึกษาให้กับโลกและเยาวชน ตามหลักศาสนาที่ถูกต้องบริสุทธิ์ ซึ่งนั่นคือหลักที่ช่วยสร้างสันติภาพให้มวลมนุษย์ สังคมมุสลิมต้องมีการสื่อสารกับคนทั้งโลกเพื่อให้เข้าใจหลักศาสนาอันบริสุทธิ์ เพื่อให้เห็นความงดงามของศาสนาและเกิดความเข้าใจ การเคารพศรัทธาซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพราะเราไม่สามารถอยู่อย่างลำพังได้

ในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์นั้น ผู้ร่วมลงนามได้ตกลงกันที่จะพัฒนาวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้มีความเข้มแข็งในด้านการเรียนการสอนภาษาอาหรับในประเทศไทย และจะมีการตั้งเครือข่ายเพื่อทำงานร่วมกัน โดยมีการประชุมร่วมกันทุก 2 ปี ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อแลกเปลี่ยนและทบทวนความรู้จากการวิจัย เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยนานาชาติผู้มีส่วนร่วมในการร่างปฏิญญาปัตตานี ได้กล่าวขอบคุณรัฐบาลไทย ที่สนับสนุนส่งเสริมศาสนาอิสลามและเปิดโอกาสให้มีการจัดสัมมนานานาชาติครั้งนี้ขึ้น

ปฏิญญาปัตตานี มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการให้อิสลามศึกษา มีส่วนในการพัฒนาวิชาการ เยาวชน การร่วมมือกันเพื่อสร้างสันติสุขให้แก่มวลมนุษย์ โดยแบ่งได้เป็น 5 ข้อดังนี้

1. อิสลามศึกษาจะเน้นคุณค่าของความสงบสุข และความเป็นหนึ่งเดียวกัน ระหว่างมวลมนุษยชาติ

2. อิสลามศึกษาจะบูรณาการกับความรู้ในสาขาต่างๆ ทั้งหมด โดยมีเป้าหมายของการสร้างสังคมที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล และประสบความสำเร็จในการพัฒนาเยาวชนรุ่นใหม่

3. อิสลามศึกษาจะเน้นความสำคัญของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เพื่อไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความยุติธรรมในสังคม เพื่อสันติสุขของสังคมโลก

4. อิสลามศึกษาจะเน้นมิติของโลกอิสลาม เพื่อสร้างความร่วมมือและความเป็นมิตรให้เกิดทั่วโลก

Prince of Songkla University Pattani Campus

5. อิสลามศึกษาจะเน้นความสำคัญของเสรีภาพและจะส่งเสริมการเจรจา เพื่อปกป้องสังคมจากความรุนแรงและการแตกแยก เพื่อเป็นการสร้างมรดกทางวัฒนธรรมให้แก่มวลมนุษย์

สรุปผลการจัดประชุมอิสลามศึกษานานาชาติครั้งที่ 2

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้เตรียมการโครงการประชุมอิสลามศึกษานานาชาติครั้งที่ 2 (The 2nd International Islamic Studies Conference-IISC) โดยทำการของบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นเงินจำนวน 15,000,000.00 บาท (สิบห้าล้านบาทถ้วน) โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการประชุมนานาชาติ ครั้งที่ 2 ดังนี้ คือ:

1) ใช้ยุทธศาสตร์การศึกษาอิสลามศึกษาเพื่อเชื่อมโยงกับโลกมุสลิมผ่านนักวิชาการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นจริงต่อรัฐบาลไทยในหมู่ประเทศมุสลิม

2) แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมมือและพัฒนาการจัดการศึกษาทางด้านอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

3) เผยแพร่นโยบายการส่งเสริมและทำนุบำรุงการศึกษาทางด้านอิสลามศึกษาและสิทธิเสรีภาพของมุสลิมในประเทศไทย

4) สร้างความสัมพันธ์ในมิติทางด้านการศึกษาอิสลามศึกษาระหว่างประเทศไทยกับโลกมุสลิมสู่ความสัมพันธ์อันดีงาม ระหว่างประชาชนกับประชาชน และรัฐกับรัฐให้มีความแน่นแฟ้น มากขึ้นในอนาคต

5) ประชาสัมพันธ์ประเทศไทยสู่นานาอารยประเทศ

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ดำเนินการจัดการประชุมอิสลามศึกษานานาชาติครั้งที่ 2 (The 2nd International Islamic Studies Conference –IISC) หัวข้อเรื่อง 'อิสลามศึกษาในโลกที่เปลี่ยนแปลง: โอกาสและสิ่งท้าทาย Islamic Studies in a Changing World: Challenges and Opportunities. เมื่อวันที่ 14-16 มกราคม 2556 ณ หอประชุมอันนาวาวี อาคารวิทยอิสลามนานาชาติ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 504 คน ประกอบด้วย รัฐมนตรี ฑูต ผู้นำศาสนา อธิการบดี นักวิจัย และนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนอิสลามศึกษาทั้งในและต่างประเทศ โดยแยกเป็นนักวิชาการจากต่างประเทศจำนวน 122 คน ใน 30 ประเทศและในประเทศจำนวน 382 คน โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ ๆ 5 กิจกรรม ดังนี้ คือ

Prince of Songkla University Pattani Campus

กิจกรรมที่ 1 Pre Meeting.

เป็นการประชุมนอกรอบระหว่างอธิการบดี และตัวแทนจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ในวันที่ 13 มกราคม 2556 เพื่อที่จะกำหนดกรอบประเด็นที่จะเป็นวาระการประชุมโตะกลมรวมทั้งแนวในการเขียนข้อสรุปการประชุมที่จะมีขึ้นในวันที่ 15 มกราคม 2556 ซึ่งในที่ประชุมได้มีข้อตกลงในวาระหรือประเด็นในการพิจารณาร่วมในการประชุมโตะกลม (Roundtable Meeting) และกรอบข้อสรุปการประชุมอิสลามศึกษานานาชาติครั้งที่ 2 (ฉบับร่าง) รวมทั้งการเสนอรายชื่อตัวแทนสถาบันการศึกษาของแต่ละประเทศเพื่อเป็นคณะกรรมการความร่วมมือด้านอิสลามศึกษา (Islamic Studies Coordinating Committee-ISCCO)

กิจกรรมที่ 2 Keynotes Speaker, Speeches and Paper Presentations.

กิจกรรมที่ 2 เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการในวันที่ 14-15 มกราคม 2556 คือ กล่าวต้อนรับโดยท่านธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พิธีขอพรจาก ฯพณฯ ท่านจุฬาราชมนตรี และพิธีเปิดและบรรยายพิเศษโดย ฯพณฯ ท่านรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี นายนิวัฒน์ ธำรงบุญทรงไพศาล และบรรยายพิเศษ (Keynote Speech and Speeches) โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านอิสลามศึกษาจากต่างประเทศและในประเทศทั้งหมด 8 ท่านและการนำเสนอบทความทางวิชาการ (Paper Presentation) จากอธิการบดี ศาสตราจารย์ และนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เป็นการนำเสนอบทความที่เป็นภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษ จำนวนทั้งหมดรวม 30 บทความ

กิจกรรมที่ 3 Bilateral Meeting

กิจกรรมที่ 3 เป็นการเจรจาทวิภาคีระหว่างวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กับมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จากต่างประเทศ เพื่อตกลงกรอบความร่วมมือทางวิชาการเช่น แลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา การจัดประชุมสัมนาร่วม กิจกรรมบริการวิชาการร่วม และอื่น ๆ ซึ่งในปีนี้ได้มีการลงนามในบันทึกการประชุมทวิภาคีทั้งหมด 10 ฉบับ

กิจกรรมที่ 4 Round Table Meeting

การประชุมโต๊ะกลม เป็นการประชุมเพื่อกำหนดยุทธศาสตรและทิศทางในการพัฒนาอิสลามศึกษาเพื่อให้บรรลุผลต่อการพัฒนาสังคมโลกมุสลิมในสถานการณ์ของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ที่ประชุมได้กำหนดข้อตกลงร่วมโดยสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้ คือ อิสลามศึกษาต้องเน้นคุณค่าที่สำคัญในอิสลาม เช่น ความสดุลย์ (Balance) ความครอบคลุม (Comprehensive)

Prince of Songkla University Pattani Campus

ความหลากหลาย (Diversity) ความยืดหยุ่น (Flexibility) และความเป็นเลิศ (Excellence) สอง อิสลามศึกษาต้องเน้นการปกป้องและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน สร้างความมั่นคงสำหรับสันติภาพและความสามัคคีในภูมิภาคและโลก สาม อิสลามศึกษาต้องจัดการกลไกในการแก้ปัญหาที่จะเอาชนะปัญหาและวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถปกป้องสังคมมนุษย์และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้อยู่รอดได้อย่างยั่งยืน และทีประชุมยังเห็นพ้องว่าอิสลามศึกษาควรเน้นและให้ความสำคัญในความท้าทายร่วมสมัยที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ภาพของอิสลามและมุสลิมต่อสังคมโลกที่ไม่ใช่อิสลาม

2. ความสัมพันธ์ระหว่างชาวมุสลิมและไม่ใช่มุสลิม

3. บทบาทของสถาบันการเงินในอิสลาม การธนาคาร ทรัพย์สินที่บริจาคซากาต ในการพัฒนาเศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน

4. อิสลามศึกษาควรเน้นแนวคิดความสมดุล (Just and Balance / *Wasatiyah*) ซึ่งเป็นแนวที่เป็นธรรมของอิสลาม ความเป็นเลิศทางศีลธรรมและการเอาใจใส่ที่จะเอาชนะกับภัยคุกคามของการก่อการร้ายและลัทธิความคลั่งไคล้ (Terrorism and Extremism.)

ข้อเสนอแนะ

จากปฏิญญาปัตตานี (FATONI Declaration) ซึ่งเป็นข้อสรุปการประชุมโต๊ะกลม เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2555 ที่ประชุมได้ตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพและความสมบูรณ์ของอิสลามศึกษา ที่ประชุมได้เสนอแนะให้วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เตรียมการและดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานอิสลามศึกษา (Islamic Studies Coordinating Committee : ISCCO) ภายในปี พ.ศ.2555

2. ให้มีการจัดตั้งเครือข่ายองค์กรการวิจัย (Research Organization Network : RON) เพื่อประสานและอำนวยความสะดวกในคุณภาพของงานวิจัยทางวิชาการ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจและการพัฒนายุทธศาสตร์อิสลามศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม

3. ให้มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านการศึกษา

4. วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาอิสลามศึกษาและเป็นจุดศูนย์รวมพัฒนาภาษาอาหรับในประเทศไทย

5. ให้มีการจัดการประชุมอิสลามศึกษานานาชาติในทุก ๆ 2 ปี

Prince of Songkla University Pattani Campus

ซึ่งจากข้อเสนอแนะจากที่ประชุมอิสลามศึกษานานาชาติครั้งที่ 1 วิทยาลัยได้ดำเนินการและเตรียมการแล้ว ดังนี้ คือ จัดการประชุมอิสลามศึกษานานาชาติครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 13-15 มกราคม 2556 สอง ได้แต่งตั้งคณะกรรมการการประสานงานอิสลามศึกษา(Islamic Studies Coordinating Committee: ISCCO) เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2556 สาม จัดเตรียมอาคารและเครื่องมืออุปกรณ์เพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์พัฒนาทักษะทางภาษาเพื่ออิสลามนานาชาติ ณ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเป็นศูนยพัฒนาทักษะภาษาอาหรับในประเทศไทย (ซึ่งส่วนนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากงบประมาณพัฒนาจังหวัดปัตตานี)

เพื่อให้สถาบันการศึกษาอิสลามสามารถที่จะทัดทานความท้าทายที่สำคัญในสถานการณ์โลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นหัวข้อเรื่องในการประชุมอิสลามศึกษานานาชาติครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 15-16 มกราคม 2556 ตัวแทนของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอิสลามศึกษาชั้นสูงต่าง ๆ ได้นำเสนอแนวทางในการจัดการดังต่อไปนี้:

1 จัดตั้งและพัฒนากองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อสนับสนุนความไว้วางใจเครือข่ายระหว่างสถาบันสมาชิก

2 เผยแพร่สิ่งพิมพ์ทางวิชาการและมติที่เป็นผลการประชุม

3 คณะกรรมการประสานงานอิสลามศึกษา (Islamic Studies Coordinating Committee: ISCCO) ให้มีการจัดการประชุมเพื่อติดตามกิจกรรมตามคำแนะนำและเสนอแนะซึ่งเป็นข้อสรุปของการประชุมโต๊ะกลม โดยคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายควรพบกันปีละครั้งเป็นอย่างน้อย

การประชุมอิสลามศึกษานานาชาติ ณ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่จะจัดในทุก ๆ สองปีนั้น นับว่าเป็นที่ประชุมที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่มีการสอนอิสลามศึกษาทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ดังที่จะเห็นได้จากจำนวนผู้บริหารและนักวิชาการทางด้านอิสลามศึกษาเข้าร่วมการประชุมในครั้งนี้ โดยที่ผู้บริหารและนักวิชาการอิสลามศึกษาจะใช้เวทีการประชุมอิสลามศึกษานานาชาติที่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นศูนย์ในการพบปะ แลกเปลี่ยนและกำหนดยุทธ์ศาสตร์การพัฒนาอิสลามศึกษาให้มีผลต่อการพัฒนาสังคมโลก โดยเฉพาะในประเด็นการสร้างสันติภาพและการสร้างความสามัคคีของพลเมืองโลก ดังที่เห็นได้ชัดจากการประกาศข้อสรุปการประชุมโต๊ะกลมเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2556

Prince of Songkla University Pattani Campus

2.6 เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR

2.6.1 ลักษณะการวิจับแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research)

การวิจัยแบบ EDFR เป็นการวิจัยเชิงอนาคตรูปแบบหนึ่ง ดังที่ จุมพล พูลภัทรชีวิน (2532 : 257 – 268 อ้างถึงใน จิรพรรณ พึ่งบุญ ณ อยุธยา 2547 : 54) อธิบายไว้ว่าเป็นการวิจัยที่พัฒนาขึ้นจากการผสมผสานการวิจัยแบบ EFR (Ethnographic Future Research) การวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi) เข้าด้วยกัน ภายใต้ความเชื่อพื้นฐานของอนาคตนิยม (Futurism) ดังนี้

1. อนาคตเป็นเรื่องที่มนุษย์สามารถทำการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

2. ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับอนาคต มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของเขา

3. เชื่อว่ามนุษย์สามารถจะควบคุมและสร้างอนาคตได้

ทั้งนี้ การวิจัยเชิงอนาคตมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ โดยมุ่งหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น พร้อมทั้งป้องกันหรือขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ก็สามารถเตรียมการที่จะเผชิญกับแนวโน้มดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผลขอการวิจัยจึงมีประโยชน์โดยตรงต่อการวางแผน การกำหนดนโยบายการตัดสินใจ ตลอดจนการกำหนดยุทธวิธี (Strategies) และกลวิธี (Tactics) ที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ รวมทั้งการป้องกันหรือขจัดอนาคตที่ไม่พึงประสงค์

2.6.2 ปัญหาที่ควรวิจัยด้วยเทคนิค EDFR

ระเบียบวิธีวิจัย EDFR เป็นระเบียบวิธีวิจัยที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อปรัชญาและข้อตกลงพื้นฐาน (Basic Assumption) ของการวิจัยอนาคตและอนาคตนิยมโดยตรง สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์ (2525 : 91 – 92 อ้างถึงในภัทรธิรา ผลงาม 2552 : 20) ปัญหาที่ควรใช้เทคนิคนี้ มีดังนี้

1. ปัญหาที่จะทำการวิจัยไม่มีคำตอบที่ถูกต้องแน่นอน แต่สามารถวิจัยปัญหาได้จากการรวบรวมตัดสินแบบอัตวิจัย (Subjective Judgments) ของผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ

2. ปัญหาที่จะทำการวิจัยต้องการความคิดเห็นหลาย ๆ ด้านจากประสบการณ์หรือความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ

3. ผู้วิจัยไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมีผลกระทบ หรือมีอิทธิพลต่อการพิจารณาตัดสินปัญหานั้น ๆ

4. การพบปะเพื่อนัดประชุมของกลุ่มเป็นการไม่สะดวก เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์หรือค่าใช้จ่ายและเวลามากเกินไป

5. เมื่อไม่ต้องการเปิดเผยรายชื่อบุคคลในกลุ่ม เพราะความคิดเห็นของบุคคลในกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาที่วิจัย อาจมีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง

Prince of Songkla University Pattani Campus

นอกจากนี้เทคนิค EDFR ยังเปิดโอกาสให้นำวิธีการของเทคนิคไปประยุกต์ใช้กับการวิจัยอดีตหรือปัจจุบันได้ ถ้าหากว่าการนำไปใช้นั้นทำให้ได้ผลดีขึ้น และสนองต่อจุดมุ่งหมายที่ต้องการ เช่นนำไปวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา ตัดสินปัญหา กำหนดนโยบายระยะสั้น เหล่านี้เป็นต้น แต่ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง และด้วยกระบวนการที่ใช้ความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบระเบียบก็ตาม วิธีการของเทคนิค EDFR จะช่วยให้ได้คำตอบและข้อเท็จจริงที่ชัดมากกว่าการวิจัยที่ใช้เทคนิคการวิจัยแบบธรรมดาโดยทั่วไป

2.6.3 การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ชนิตา รักษ์พลเมือง (2528 : 92 – 93 อ้างถึงใน จิรพรรณ พึ่งบุญมี ณ อยุธยา 2547 : 55) กล่าวว่า ผู้เชี่ยวชาญน่าจะเป็นบุคคลที่มองหรือคาดการณ์อนาคตได้อย่างชัดเจนและถูกต้องมากกว่าคนธรรมดาทั่วไป เป็นผู้ที่รอบรู้และรู้ลึกในประเด็นที่ศึกษาอย่างจริงจัง อาจเป็นผู้ที่ศึกษาเรื่องดังกล่าวมาเป็นเวลานาน เป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบหรือมีประสบการณ์โดยตรงกับเรื่องที่ศึกษา ยินดีให้ความร่วมมืออย่างเต็มใจและเห็นความสำคัญของการวิจัยเรื่องนั้นด้วย

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2529 : 22 – 24) ให้ข้อเสนอแนะว่า การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอยู่ที่จุดหมายของการศึกษาค้นคว้าว่าต้องการอะไร ถ้าต้องการจะทำให้ผลการวิจัยเกิดขึ้นจริง ๆ ควรเลือกผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้บริหารปัจจุบัน กลุ่มผู้มีศักยภาพที่จะเป็นผู้บริหารรุ่นต่อไป กลุ่มนักวิชาการ และอาจจะรวมไปถึงกลุ่มผู้ใช้บริการด้วยก็ได้ ส่วนอัตราส่วนหรือสัดส่วนระหว่างหรือสัดส่วนระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยจะต้องเป็นผู้กำหนดเอง กล่าวคือต้องการเน้นจุดไหนมากก็เลือกผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนั้นให้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ แต่ทั้งนี้ควรจะมีกลุ่มนักวิชาการอยู่ด้วยเสมอ ด้วยเหตุผลที่ว่ากลุ่มนักวิชาการเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างจะมีความคิดเห็นที่อิสระและมีความคิดสร้างสรรค์หลายรูปแบบ นักวิชาการจึงน่าจะช่วยในเรื่องที่ศึกษาได้รายละเอียดในแง่ที่เป็นวิชาการหรือแนวโน้มที่เป็นไปได้หลาย ๆ รูปแบบมากขึ้น และจะช่วยทำให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้บริหารได้รับรู้ข้อมูลใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ซึ่งเขาอาจจะยอมรับว่ามันเป็นสิ่งที่ดีแล้ว ทำให้เขาตัดสินใจอย่างหนึ่งอย่างใดได้รวดเร็วขึ้นด้วย

ในด้านวิธีการคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยอาจจะเป็นผู้ที่เสนอเอง หรืออาจจะอาศัยการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญในวงการนั้น ๆ ให้เสนอรายชื่อบุคคลที่ควรได้รับการเลือกสรรให้เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การคัดเลือกนี้จำเป็นต้องพิจารณากันอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ที่เหมาะสมจริง ๆ เกี่ยวกับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เทคนิค EDFR เปิดโอกาสให้ยืดหยุ่นได้มากกว่าเทคนิคอื่น กล่าวคือ การที่จะใช้จำนวนผู้เชี่ยวชาญเท่าไรนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการวิจัย งบประมาณ และเรื่องที่ศึกษาว่ามีความสลับซับซ้อนมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับกำลังคน แต่ถ้าใช้จำนวนผู้เชี่ยวชาญมาก ๆ ก็ยิ่งดีเพื่อจะได้ทางเลือกมากที่สุดเท่าที่จะมาได้ หรืออาจจะใช้จำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ดังนี้ แมคมิลแลน(1744:64. อ้างอิงจาก

Macmilland. 1744 The Delphi Technique.unpaged อ้างถึงในภัทรธิรา ผลงาม 2552 : 21) ได้ศึกษาวิจัยไว้ แต่โดยปกติทั่วไปมักจะใช้ประมาณ 20 – 30 คน นอกจากนี้ถ้ามีเหตุผลหรือความจำเป็นบางประการทำให้จำนวนผู้เชี่ยวชาญแต่ละรอบมีจำนวนแตกต่างกันออกไปบ้างก็ไม่มีปัญหาใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ถ้าทำได้ควรให้รอบแรกของการเก็บข้อมูลมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อจะได้แนวโน้มหรือทางเลือกมากที่สุด ส่วนรอบอื่น ๆ จำนวนผู้เชี่ยวชาญอาจจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงบ้างตามความจำเป็นก็ได้ แต่ทั้งนี้ถ้าต้องการให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นก็อาจเพิ่มจำนวนผู้เชี่ยวชาญรอบสุดท้ายให้มากขึ้นและอาจจะมากกว่ารอบแรกก็ได้ โดยผู้ที่เพิ่มขึ้นมาจะต้องเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นอย่างแท้จริงด้วย แต่ถ้าจำนวนผู้เชี่ยวชาญเท่ากันหมดทุกรอบได้ก็จะดีในด้านที่ว่าสะดวกสำหรับการคิดค่าสถิติและนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า และเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับงานวิจัยได้อีกทางหนึ่งด้วย

2.6.4 ขั้นตอนสำคัญของการวิจัยแบบ EDFR

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2532 : 257 – 268) ได้กล่าวถึงเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ว่าเป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่ตอบสนองจุดมุ่งหมาย และความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคตมากที่สุดวิธีหนึ่งในปัจจุบัน เป็นเทคนิคการวิจัยที่รวมเอาจุดเด่นหรือข้อดีของเทคนิค EFR และ Delphi เข้าด้วยกัน อาจสรุปขั้นตอนในการวิจัยแบบ EDFR ได้ดังนี้ คือ

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญอย่างหนึ่งในหัวข้อการวิจัยนั้น ๆ ให้บุคคลเหล่านี้มีโอกาสจัดเตรียมข้อมูลและความคิดเห็นไว้ล่วงหน้าก่อนการสัมภาษณ์ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากขึ้น

2. สัมภาษณ์รอบที่หนึ่ง โดยผู้วิจัยใช้กรอบคำถามอย่างกว้าง ๆ ซึ่งมีความยืดหยุ่นสามารถเพิ่มเติมประเด็นได้ตลอดระยะการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่ต้องใช้คำถามที่เป็นกลางและไม่ชี้นำคำตอบ พร้อมสรุปคำสัมภาษณ์เป็นระยะ ๆ หรือสรุปรวมภายหลังจบการสัมภาษณ์ เพื่อสอบทานความถูกต้องตรงประเด็นของข้อมูล ทั้งนี้ รูปแบบการสัมภาษณ์ต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและสถานการณ์ของการวิจัย

3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์รอบที่หนึ่ง เพื่อสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่สอง ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) หรือแบบเติมคำร้อยละของแนวโน้มความเป็นไปได้ หรือการจัดลำดับความเป็นไปได้ ตลอดจนความคิดเห็นต่ออนาคตภาพ ทั้งเชิงบวกและลบ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่สอง วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากรอบที่สอง เพื่อรายงานความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย และของผู้ตอบแต่ละท่าน ด้วยค่าสถิติฐานนิยม (Mode) หรือค่ามัธยฐาน (Median) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) เป็นรายข้อคำถาม เพื่อให้ทราบความเหมือนหรือความแตกต่างของคำตอบเมื่อเทียบกับกลุ่ม แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป โดยผู้ตอบสามารถยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบได้ หากคำตอบใดอยู่นอกเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ก็ควรให้เหตุผลประกอบด้วย

Prince of Songkla University Pattani Campus

4. วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งเขียนภาพอนาคตของประเด็นการวิจัยนั้น ๆ

ลักษณะเด่นของการวิจัยแบบ EDFR

1. เป็นรูปแบบที่มีความยืดหยุ่น โดยไม่กำหนดกรอบที่ชัดเจน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยได้แสดงความเห็นถึงแนวโน้มที่เป็นไปได้อย่างรอบด้านมากที่สุด ทั้งยังสามารถเพิ่มเติมข้อคำถามได้ทุกรอบตลอดระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. สามารถอธิบายอนาคตภาพที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดกับข้อมูลในรอบที่สองและรอบต่อ ๆ ไปด้วยสถิติอย่างง่าย และครอบคลุมมากกว่ารูปแบบอื่น โดยผู้วิจัยจะไม่ตัดทอนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยแต่อย่างใด จึงทำให้ทุกท่านมีโอกาสพิจารณาแนวโน้มทั้งหมดอย่างเท่าเทียมกัน

3. เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างการวิจัยได้แลกเปลี่ยน และเพิ่มพูนความรู้ความเชี่ยวชาญระหว่างกันโดยทางอ้อม

2.6.5 ความเที่ยง (Reliability) และความตรง (Validity)

การหาความเที่ยงและความตรงของเทคนิคการวิจัยอนาคตนั้น ยังมีปัญหาอยู่มาก ทั้งนี้เพราะการวิจัยอนาคตมีปรัชญาและข้อตกลงพื้นฐาน (Basic Assumptions) ที่แตกต่างจากระเบียบวิธีการวิจัยอื่น ๆ ที่มีมาในอนาคตและปัจจุบัน ดังนั้นการที่จะเอาเกณฑ์ของระบบระเบียบซึ่งมีอยู่เดิมมาตัดสินเกณฑ์หรือมาตรฐานของระเบียบวิธีวิจัยอีกแบบหนึ่งจึงดูไม่เหมาะสมและไม่ยุติธรรมสำหรับสิ่งใหม่นัก แต่ทั้งนี้เทคนิคการวิจัยอนาคตโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิค EDFR ก็ไม่ปฏิเสธสิ่งที่มีอยู่แล้ว แต่ความเที่ยงและความตรงของเทคนิคนี้ก็แฝงอยู่ในกระบวนการตามระเบียบวิธีการวิจัยอยู่แล้ว กล่าวคือความเที่ยงของเทคนิคเหล่านี้โดยเฉพาะเทคนิค EDFR อยู่ที่การให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามซ้ำหลาย ๆ รอบ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงของคำตอบแต่ละรอบว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ถ้าคำตอบของผู้เชี่ยวชาญคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลงก็แสดงว่ามีความเที่ยงมาก ส่วนของความตรงของเครื่องมือนั้นการวิจัยโดยทั่วไปก็จะใช้วิธีนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความตรง แต่เทคนิคการวิจัยอนาคตนี้ทำกับผู้เชี่ยวชาญอยู่แล้ว จึงอาจจะมีปัญหาบ้างก็เฉพาะในเรื่อง การใช้ภาษาเท่านั้น นอกจากนี้การวิจัยอนาคตยังใช้วิธีการที่ทำให้เกิดความตรงของข้อมูลที่ตรงกับความรู้สึก การรับรู้ และมีประสบการณ์ โดยปราศจากอคติของผู้เชี่ยวชาญด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญมีโอกาสตรวจสอบคำตอบของตนเองหลายรอบ และมีการใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative Summarization Technique) ในการสัมภาษณ์ที่การสัมภาษณ์ทั่วไปไม่มีและด้วยเหตุที่ว่าการวิจัยอนาคตเกี่ยวข้องโดยตรงกับบุคคล ดังนั้นความเที่ยงและความตรงของข้อมูลที่ได้รับจึงขึ้นอยู่กับการเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสม และการให้ความสำคัญกับธรรมชาติของบุคคลด้วย เช่น จัดแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินอย่างเป็นหมวดหมู่เป็นระบบ ในเวลาที่

Prince of Songkla University Pattani Campus

เหมาะสม ไม่เร่งรีบ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้ที่จะทำวิจัยอนาคตควรรู้และตระหนักให้มากเพื่อหาวิธีป้องกันอันจะทำให้ผลการวิจัยที่ได้รับความน่าเชื่อถือมากขึ้น (จุมพล พูลภัทรชีวิน ,2529 : 34- 35)

ทั้งนี้ ความเชื่อถือได้ (Reliability) ของการวิจัยแบบ EDFR จุมพล พูลภัทรชีวิน (2532 : 257 – 268) กล่าวไว้ว่าขึ้นอยู่กับการให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยตอบแบบสอบถามซ้ำหลาย ๆ รอง หากคำตอบสำหรับข้อคำถามใดคงเดิมในแต่ละรอบ แสดงว่ามีความเชื่อถือได้สูง ส่วนความแม่นตรง (Validity) ของเครื่องมือ จะได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวแล้วในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกรอบ อย่างไรก็ตาม การวิจัยแบบ EDFR สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการวางแผนในอนาคต เพื่อวิเคราะห์และเข้าใจปัญหาในปัจจุบัน ตลอดจนเพื่อวิเคราะห์อดีตได้เป็นอย่างดี

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิรพรรณ พึ่งบุญ ณ อยุธยา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง"แนวโน้มการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2544 – 2554)" ผลการวิจัยพบว่าด้านกระบวนการเรียนการสอนวิทยาลัยนาฏศิลปจะมุ่งเน้นการจัดกระบวนการเรียนการการสอนที่หลากหลายเน้นความเป็นวิชาชีพเฉพาะมากขึ้น 1) จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปลูกฝังให้เรียนรักและศรัทธาในขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม รวมถึงวิชาชีพของตน ควบคู่กับการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน มีการวัดผล ประเมินผล การเรียนการสอนที่หลากหลาย สามารถประเมินผู้เรียนได้ตรงตามสภาพจริง มีเกณฑ์มาตรฐานในการวัดผลประเมินผลเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้ง 12 วิทยาลัยฯ มีองค์ที่รับผิดชอบการติดตามและรายงานผลโดยตรงและนำผลที่ได้มาใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ ส่งเสริมให้มีการผลิตตำรา สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัย 2) ด้านหลักสูตร หลักสูตรของวิทยาลัยนาฏศิลปะควรมีความยืดหยุ่น หลากหลายสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม สาระของหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ครบถ้วนตาม 8 กลุ่มสาระการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพศิลปะ โครงการสร้างของหลักสูตรมีความเป็นเฉพาะทางมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถาบัน มีหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละท้องถิ่น 3) ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปมีแผนการกำหนดตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เหมาะสมกับภาระงานและจำนวนนักเรียน นักศึกษา มีการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการและค่าตอบแทนโดยใช้เกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณวุฒิสูงกว่าระดับปริญญาตรี สนับสนุนให้ศึกษาต่อและส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ ส่งเสริมให้มีแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ ผลงานทางวิชาการในวารสาร สื่อทางเทคโนโลยี มีแผนงานและ

Prince of Songkla University Pattani Campus

งบประมาณในการส่งเสริมด้านสวัสดิการเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน 4) ด้านการบริหารและการจัดการ วิทยาลัยนาฏศิลปะควรมีโครงสร้างในการบริหาร จัดองค์กรแบบมหาวิทยาลัย ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ จัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษารับผิดชอบในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานและประเมินคุณภาพของสถานศึกษามีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานเป็นแนวทางเดียวกัน ทั้ง 12 วิทยาลัยฯ มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ต่วนโซะ มือกะหามะ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "แนวโน้มการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาในทศวรรษหน้า ระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2564 " ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรควรจะมีการบูรณาการกับวิถีชีวิตจริงและการนำไปประยุกต์ใช้กับท้องถิ่น สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจตามบริบทของประชาคมอาเซียนและสอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - 2565) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2) อาจารย์ควรจะเข้าใจว่าการบริการวิชาการให้กับผู้อื่นและสังคมยิ่งมากเพียงใดยิ่งมีผลบุญมากยิ่งขึ้น ควรจะเข้าใจว่าการศึกษาอิสลามที่ครบสมบูรณ์ในทุกมิติคือการศึกษาที่ไม่แยกกันระหว่างศาสตร์ศาสนาและศาสตร์วิชาการอื่น ๆ ควรจะเข้าใจว่าการบูรณาการศาสตร์อิสลามไม่ใช่เรื่องใหม่แต่เป็นแก่นแท้ของหลักการเรียนการสอนอิสลามที่แท้จริงและดั้งเดิม และควรจะเป็นอาจารย์ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม จริงจังและจริงใจในการถ่ายทอดความรู้และองค์ความรู้โดยยึดหลักและประพฤติตนในอิสลามเหมาะกับวิชาชีพครูเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้ 3)นักศึกษาควรจะเข้าใจว่าทุกกิจการงานล้วนเป็นการกระทำที่ดี (อามัลศอลิหฺ) ควรจะเป็นผู้ที่มีจิตอาสาในสาขาวิชาชีพที่ปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อมและตระหนักถึงความจำเป็นของผู้รู้ในการชี้นำสังคมให้ปฏิบัติตามอิสลามและเผยแผ่ความเมตตาธรรมให้กระจายไปทั่วทุกแห่งในสังคม ประเทศชาติและสากลโลก 4) กิจกรรมการเรียนการสอนควรจัดในรูปแบบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก กล้าคิดกล้าทำ กล้าตัดสินใจ มีความสามารถในการวิเคราะห์สังเคราะห์ พัฒนาทักษะความรู้เพื่อประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริงและสังคมอย่างสันติสามารถสร้างจิตสำนึกที่ดีในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีการบูรณาการอิสลามเข้ากับทุกรายวิชาใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและภูมิปัญญาเชื่อมโยงกับชุมชนและร่วมมือกับเครือข่ายภายนอกอย่างเป็นระบบ และควรนำโจทย์ปัญหาจากท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้กับเนื้อหาในห้องเรียนเพื่อต่อยอดกับเนื้อหาต่าง ๆ ในรายวิชาอื่น ๆได้ 5) ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนควรจะมีการพัฒนาโสตทัศนูปกรณ์ที่ทันสมัย มีการลงทุนด้านการเรียน/การศึกษาโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E – Education) และการดำเนินธุรกิจโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E- Commerce) กระจายสัญญาณอินเตอร์เน็ตความเร็วสูงทั่วทั้งมหาวิทยาลัยเพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนและสืบค้นข้อมูลเพื่อการศึกษา 6) การวัดผลและการประเมินผลควรเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในด้านจิตใจควบคู่กับความรู้ความสามารถตามกรอบมาตรฐานของประกันคุณภาพการศึกษา และ

Prince of Songkla University Pattani Campus

ควรทำเป็นระบบ ที่มีความเที่ยงตรงยุติธรรม มีมาตรฐานที่ชัดเจนสามารถนำผลไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงได้

นิเลาะ แวอุเซ็ง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "แนวโน้มการบริหารของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2540 – 2549)" ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตร จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการร่าง พัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับเปลี่ยนให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม จัดให้มีการประเมินโดยผู้สอน ผู้เรียน ศิษย์เก่า ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและนอกมหาวิทยาลัย และควบคุมคุณภาพโดยวิธีการประกันคุณภาพ ด้านการวิจัย ควรจะจัดให้มีการตีพิมพ์และเสนอผลงานวิจัยทั้งในและนอกประเทศ จัดทำวิจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอน และกำหนดการสร้างผลงานวิจัยเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการประเมินคุณภาพและบำเหน็จความดีความชอบ ด้านการบริการชุมชน ควรจะให้บริการในลักษณะการสร้างรูปแบบหรือองค์ความรู้ใหม่ จัดระบบสารสนเทศและข้อมูลเกี่ยวกับอิสลามตลอดจนให้บริการชุมชนเชิงรุก โดยกำหนดเป้าหมาย เนื้อหา และกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น รูปแบบการบริหารของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2540 – 2549) จะมี 2 ลักษณะ คือรูปแบบการบริหารเชิงระบบ ซึ่งประกอบด้วยส่วนนำเข้าที่เป็นทรัพยากร ส่วนกระบวนการที่ประกอบด้วยการบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานวิชาการ และส่วนที่เป็นผลผลิต โดยในสองส่วนแรกจะถูกควบคุมคุณภาพภายใต้กลไกการประกันคุณภาพ นอกจากนี้ ระบบจะสัมพันธ์กับชุมชนภายนอกที่เป็นทั้งหน่วยงานภายในประเทศและหน่วยงานต่างประเทศ อีกรูปแบบหนึ่งคือ รูปแบบการบริหารเชิงโครงสร้าง ซึ่งจะกำหนดวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นศูนย์กลางและองค์กรนำในด้านการจัดการศึกษาวิจัย ตลอดจนบริการวิชาการที่เกี่ยวข้องกับอิสลาม จะกำหนดนโยบายที่ครอบคลุมทางด้านการบริหารงาน การจัดการศึกษา การผลิตบัณฑิต การทำวิจัย การบริการวิชาการแก่ชุมชน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและกิจการนักศึกษา จะยังคงมีส่วนราชการทั้งสามส่วนเหมือนเดิมคือสำนักงานเลขานุการ ภาควิชาอิสลามศึกษา และสำนักงานวิชาการและบริการชุมชน โดยในส่วนของสำนักงานวิชาการและบริการชุมชนนั้น จะมีการจัดตั้งฝ่ายวิจัยและศูนย์ข้อมูลอิสลาม และฝ่ายพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้จะมีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ คือ ภาควิชาการจัดการหรือพัฒนาสังคม และบัณฑิตศึกษา และในการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา จะมีคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง 3 ชุด คือ คณะกรรมการส่งเสริมกิจการวิทยาลัย คณะกรรมการวิทยาลัย และคณะกรรมการประจำวิทยาลัย

ปาริชา มารี เดน (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ในทศวรรษหน้า" ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสาน

Prince of Songkla University Pattani Campus

การใช้สื่อการสอนสมัยใหม่ที่เหมาะสม อันประกอบด้วยสื่อที่เป็นไปตามมาตรการปกติและสื่อที่ถูกพัฒนาจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบทะเบียนออนไลน์ทั้งระบบ มีการพัฒนาและเพิ่มหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาวิชาการใหม่ ๆ ให้หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ภูมิภาค และปรับเปลี่ยนบทบาทใหม่ของผู้สอนเป็นผู้ทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ 2) ด้านการวิจัย จะต้องมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเพื่อการพัฒนาสถาบัน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ระบบการบริหารและการให้บริการของมหาวิทยาลัย การวิจัยเพื่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีในท้องถิ่นให้สอดรับกับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น 3) ด้านการบริการวิชาการ จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อรองรับนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของชาติ การพัฒนาศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาหอสมุดและศูนย์วิทยบริการให้เป็นศูนย์บริการวิชาการทั้งโดยตรงและผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นศูนย์กลางการจัดการความรู้ของท้องถิ่น พร้อมทั้งการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ และมหาวิทยาลัยอื่นทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ 4) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะต้องร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐอื่นทั้งในชุมชนและระดับชาติเพื่อพัฒนาปรับปรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้ที่รู้จักในเวทีระดับชาติและเวทีโลกมากขึ้น 5) ด้านการบริหารจัดการองค์การ การควบรวมมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์ จะส่งผลให้การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ในอนาคตจะทำงานในลักษณะเครือข่ายซึ่งนำไปสู่การควบรวมด้านต่าง

ภัทรธิรา ผลงาม (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2552 – 2562)" ผลการวิจัยพบว่า 1) อนาคตภาพด้านการจัดการเรียนการสอน ในทศวรรษหน้า มหาวิทยาลัยราชภัฏมีหลักสูตรที่มีคุณภาพตามกรอบ TQF ของ สกอ. ในส่วนของการจัดการศึกษา ต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับศักยภาพ ความชำนาญ และความพร้อม ความเข้มแข็งของตนเอง 2) อนาคตภาพด้านการวิจัย ต้องเป็นวิจัยที่ยึด Area base เกี่ยวกับท้องถิ่นทุกด้าน ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์เพื่อท้องถิ่น เป็นวิจัยเพื่อแก้ปัญหาท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่น 3) ด้านการบริการวิชาการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ต้องทำในเชิงรุกในมากขึ้น และต้องพัฒนาระบบและกลไกในการทำงานเชิงรุกควรมีการสำรวจความต้องการของท้องถิ่นแล้วจึงทำตามความต้องการของท้องถิ่น 4) อนาคตภาพด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมีการเชื่อมโยงวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่สากล ใช้วิธีการใหม่ ๆ ควรมีการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ ต้องสร้างคุณค่าและมูลค่าในวัฒนธรรมให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

Prince of Songkla University Pattani Campus

พงษ์พัชรินทร์ พุธวัฒนะ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ" ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในปัจจุบัน ยังไม่เอื้อต่อการทำวิจัยของอาจารย์ อาจารย์ส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับงานสอนมากกว่างานวิจัย และมีเป้าหมายในการทำวิจัยเพื่อตำแหน่งทางวิชาการมากกว่าเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่หรือเพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ อาจารย์ให้เหตุผลในการไม่ทำวิจัยหรือไม่คิดจะทำวิจัยว่าเพราะไม่มีเวลา แม้มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีนโยบายและเป้าหมายที่จะพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย แต่พบว่ายังขาดการบริหารงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ผลงานวิจัยส่วนใหญ่ยังมีลักษณะรับองค์ความรู้จากต่างประเทศมากกว่าสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง นักวิจัยที่มีคุณภาพยังมีน้อย การทำวิจัยมีลักษณะเป็นงานวิจัยเดี่ยวมากว่าวิจัยเป็นทีม ผลงานวิจัยส่วนใหญ่มีลักษณะแยกส่วน งานวิจัยในลักษณะสหสาขาวิชายังมีน้อย และผลงานส่วนใหญ่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่นำเสนอ ประกอบด้วยกลยุทธ์ด้านนโยบายการวิจัย ด้านการบริหารงานวิจัย ด้านจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย และด้านผลงานวิจัย โดยนำเสนอกลยุทธ์ในภาพรวมทุกสาขาวิชา และกลยุทธ์เฉพาะสาขาวิชา โดยมุ่งเน้นพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ใน 2 ระดับ คือ พัฒนาตัวอาจารย์เพื่อให้เกิดทัศนคติ และค่านิยมที่ดีต่อการทำวิจัย ให้การวิจัยเป็นวิถีชีวิตของอาจารย์มหาวิทยาลัย และพัฒนาในระดับสถาบันเพื่อให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำวิจัยของอาจารย์

มนตรี วัฒนประดิษฐ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "แนวโน้มภารกิจของคณะวิทยศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่สอดคล้องต่อโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย ในทศวรรษหน้า" ผลการวิจัยพบว่า การผลิตบัณฑิต คณะวิทยศาสตร์และเทคโนโลยี ควรเพิ่มสัดส่วนการรับนักศึกษาตามโควต้าพิเศษให้มากขึ้น มีการรับนักศึกษาจากต่างชาติ จัดทำหลักสูตรนานาชาติ หลักสูตรระยะสั้น นอกจากนี้ควรต้องเตรียมความพร้อมด้านความรู้ให้นักศึกษาฝึกงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ บัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการ IMT-GT ควรมีความรับผิดชอบสูง มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ สามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์โลก มีความรู้ด้านการจัดการองค์การกฎหมาย โดยการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างสถาบันที่อยู่ในเครือข่าย UNINET ด้วย การวิจัย คณะวิทยศาสตร์และเทคโนโลยี ควรส่งเสริมการวิจัยด้านการจัดการทรัพยากรชายฝั่งแบบยั่งยืน นอกจากนี้ยังควรมีการวิจัยที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย ด้านอุตสาหกรรมเกษตร และการศึกษาผลกระทบจากการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ด้วย การบริการวิชาการแก่ชุมชน คณะวิทยศาสตร์และเทคโนโลยี ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ และพัฒนาวิชาการให้มีความเข้มแข็ง ควรเน้นการให้บริการวิชาการเฉพาะสาขาหลักในโครงการ IMT-GT ที่เกี่ยวข้องกับคณะวิทยศาสตร์และเทคโนโลยี ให้มากที่สุด ควรสนับสนุนการให้อาจารย์เป็นที่ปรึกษาด้านมาตรฐานอุตสาหกรรม

Prince of Songkla University Pattani Campus

และมีส่วนช่วยเหลือในการจัดอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานในสาขาของ IMT-GT การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม หน่วยพัฒนานักศึกษาควรมีบทบาทในการส่งเสริมนักศึกษาให้เข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมมากขึ้น ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและวัฒนธรรม

วันทนา อมตาริยกุล (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง "อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า" ผลการวิจัยพบว่า 1) อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า จะพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานสากลและสู่ความเป็นเลิศในด้านการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาบุคลากรในองค์กร 2)ความเสมอภาคทางการศึกษาในการเข้ามหาวิทยาลัยให้กับบุคคลและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต 3) ผลิตบัณฑิตเพื่อสนองความต้องการของสังคม ผลิตวิศวกรที่มีความสามารถและประสิทธิภาพสู่ชุมชน 4) ความเป็นสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานมีบทบาทในการส่งเสริมวิชาการกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่นประเทศลาว ประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนามซึ่งส่งนักศึกษาเข้ามาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า" ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนจะมีจำนวนหลักสูตรที่เป็นนานาชาติและบัณฑิตศึกษาเพิ่มขึ้น มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับกับสังคมฐานความรู้ ด้านการวิจัย จะมีรูปแบบการวิจัยสถาบันในเชิงรุก เป็นรากฐานที่จะเกื้อหนุนภารกิจด้านอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามให้เจริญรุดหน้า ส่วนการวิจัยในระดับคณาจารย์ นิสิต คณะ สำนัก ศูนย์และหน่วยงาน จะดำเนินการภายใต้ระบบบริหารการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ด้านการบริการวิชาการ จะมีการกำหนดทิศทางและการวางแผนการให้บริการวิชาการแก่สังคมอย่างเป็นระบบและมีการบูรณาการกันทั้งในระดับคณะวิชาและมหาวิทยาลัยและได้ชื่อว่าเป็นสถาบันทรัพย์สินทางปัญญา ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะมีนโยบายและแผนงานเชิงรุก มีการประยุกต์ภูมิปัญญาไทยให้มีการบูรณาการตามความเหมาะสม มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตผลงานวิจัยเพื่อการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้เป็นทรัพย์สินทางปัญญาเกิดมูลค่าเชิงพาณิชย์ได้

Prince of Songkla University Pattani Campus